הײנט 8 זײטען.
פרײז 20 גראשען
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT

נײער פאלקסבלאט

אונפארטײאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צײטונג

לאדז, דאנערשטאג יא אדר א׳ תרפ״ט	זיבעטער יאהרגאנג	Łódź, Czwartek 21 lutego 1929 r.	Nr. 45/1645

דרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71 | Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71.

פוילען און סאוויעט=רוסלאנד ווערען שליסען ארביטראזש טראקטאט.

ערקלערט אויסערן=מיניסטער זאלעסקי.

וו א ר ש א, 20 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) אויף דער הײנטיגער זיצונג פון דער אויסערן-קאמיסיע איז פארגעקומען די ווײטערדיגע דיסקוסיע איבער׳ן עקספאזע פון מי-ניסטער זאלעסקי פון 15 ד. ח.

אין דער זיצונג האט זיך אויך בעטײליגט דער אויסערן-מיניסטער.

דעפ. פאליעוו (אוקראינער) האט אנגעוויזען, אז די פאליטיק פון דער פוילישער רעגירונג בנוגע די נאציאנאלע מינדערהײטען דערפיהרט דערצו, אז די פוילישע אויסערן-פאליטיק ווערט דיסקרעדיטירט. דער רעדנער האט אויך בעטאנט, אז עס איז נישט אמת, דאס דײטשלאנד שטיצט די אוקראינער נאציאנאלע בעוועגונג, ווײל די דײטשען זענען פאר א נישט געטײלטע רוסישע מלוכה.

אין דער דיסקוסיע האט אזיך גענומען א ווארט דער אויסערן מיניסטער זאלעסקי, וועלכער ווײזט אן, אז עס איז פארהאן א מעגליכקײט פון צוזאמענארבײט. דער מיניסטער ערקלערט ווײטער, אז עס איז אויך מעגליך, דאס עס זאל געשלאסען ווערען א ארביטראזש-טראקטאט מיט רוסלאנד. וואס איז שײך דעם האנדעלס-טראקטאט מיט דײטשלאנד, איז הגם עס זענען פארהאן עטליכע שוועריגקײטען איז דאך נישט אויסגעשלאסען, אז אזא טראקטאט וועט געשלאסען ווערען.

אנ׳אטענטאט אויפ׳ן פוילישען גענעראל=קאנסול אין פאריז.

פ א ר י ז, 20. (ספ. טעל.) דא איז נעכטען אויסגעפיהרט געווארען א אטענטאט אויף דעם פוי-לישען גענעראל-קאנסול אין פאריז.

עפעס אנ׳אומבעקאנטער פערשוין האט זיך געווארפען מיט א מעסער אויפ׳ן קאנסול, וועלכער איז צום גליק אבער נישט פערוואונדעט געווארען.

דער אנפאלער איז ארעסטירט געווארען. ער האט זיך מודה געווען אין אטענטאט. די ווײטער-דיגע אויספארשונג איז אין גאנג.

געזעץ-פראיעקט וועגען בויען ביליגע וואוין-הײזער.

וו א רש א, 20 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). הײנט איז פארגעקומען א זיצונג פון מיניסטארען-ראט, אויף וועלכער עס איז בע-טראכט געווארען דער געזעץ-פראיעקט וועגען בויען ביליגע וואוין-הײזער, ווי אויך וועגען שטעמ-פעל-אפצאהל.

פ.פ.ס.׳ישער געזעץ=פראיעקט וועגען די שולען פון די נאציאנאלע מינדערהײטען.

וועגען יודישען שול-וועזען ווערט אין פראעקט נישט דערמאהנט.

וו א ר ש א, 20 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). דער פ. פ. ס.׳ער סיים קלוב גרײט צו א געזעץ פראיעקט וועגען די שולען פאר די נאציאנאלע מינדערהײטען. די אלגעמײנע אויפמערקזאמקײט האט ארויסגערופען דער פאקט, וואס אין דעם פראיעקט ווערט גארנישט דערמאהנט דאס יודישע שול-וועזען.

פון די פ.פ.ס.׳ישע קרײזען ערקלערט מען, אז וועגען דעם יודישען שול-וועזען וועט מוזען אויסגעארבײט ווערען א בעזונדער געזעץ-פראיעקט, ווײל צוליב די חלוקי דעות, וואס הערשען אויף דער יודישער גאס וועגען דער שפראכען-פראגע איז נישט מעגליך געווען די פראגע וועגען יודי-שען שול-וועזען אײנצושליסען אין דעם איצטיגען שול-פראיעקט.

בעקאנטמאכונג.

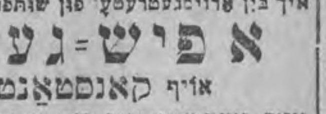

דערמיט מאך איך בעקאנט דער ג׳ קונדשאפט, אז איך בין ארויסגעטרעטען פון שותפות און אלײן ערעפענט

א פיש=געשעפט

אויף קאנסטאנטינער 46,

וואס וועט שטענדיג זײן פערזעהן מיט אלע סארטען לעבעדיגע און טויטע פיש צו ביליגע פרײזען.

מיט אכטונג ש. גליקסבערג

קאנסטאנטינער 46.

4482

דעפ. גרינבוים׳ס פראטעסט

אויף דער זיצונג פון דער קאנסטי=טוציע=קאמיסיע.

וו א רש א, 20 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). אויף דער הײנטיגער זיצונג פון דער קאנסטיטוציע - קאמיסיע, בעת עס איז בע-טראכט געווארען דער געזעץ פראיעקט וועגען פערזאמלונגען, האט דעפ. גרינבוים אײנגעטראגען א פראטעסט געגען דעם ארטיקעל פון געזעץ, לויט וועלכען די מאכט איז בערעכטיגט צו פערווערען פערזאמלונגען, אויף וועלכע עס ווערען געפיהרט נאציאנאלע אדער רעליגיעזע העצערײען.

דעפ. גרינבוים האט מאטיווירט זײן פראטעסט דערמיט, וואס דער ארטיקעל קאן דערפיהרען צו מיסברויכען.

קאנפערענץ פון פרעם. בארטעל

מיט׳ן מלוכה=פרעזידענט און מארשאל פילסודסקי.

וו א רש א, 20 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). הײנט האט פרעמיער בארטעל אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ אין שלאס און דאן אין בעלוועדער.

די מילך-קאאפעראטיווען

וועלען האבען דעם קאנטראל איבער פוטער=עקספארט.

וו א רש א, 20 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). הײנט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער אגראר-קאמיסיע. עס איז בעטראכט גע-ווארען די פראגע וועגען די פעלשונגען פון פוטער, וואס ווערט ארויסגעפיהרט קײן אויסלאנד.

נאך א דיסקוסיע איז אנגענומען געווארען דער פארשלאג, אז עס זאל אײנגעפיהרט ווערען די סטאנדאריזאציע פון פוטער-עקספארט און אז די השגחה איבער דער קוואליטעט פון דער פוטער זאל איבערגעגעבען ווערען די קאאפעראטיווע מילך-געזעלשאפטען.

געהײמע אונטערהאנדלונגען

פון פארשטעהער פון פעדעראל=רעזערוו=באנק מיט׳ן פארשטעהער פון דער סאוויעטישער מלוכה=באנק.

נ י ו - י א ר ק, 20. (אטע) דער גענעראל-דירעקטאר פון דער פעדעראל-רעזערוו-באנק האט געהאט א לענגערן געשפרעך מיט דעם פארזיצענ-דען פון דער סאוויעטישער מלוכה-באנק שײנמאן. דער אינהאלט פון געשפרעך ווערט געהאלטען בסוד.

געשלאסען די שולען אין דײטש-לאנד צוליב די פרעסט.

ב ע ר ל י ן, 20. (אטע) צוליב די פרעסט, וואס הערשען ווײטער אין דײטשלאנד, האט דאס בילדונגס-מיניסטעריום פעראָרדענט צו שליסען די שולען ביז דעם 27. פעברואר.

פרימא דע ריווערא געגען די אפיצירען.

אויפגעלעזט דעם אפיצירישען קארפוס

מ א ד ר י ד, 20 (אטע). די שפאנישע רעגי-רונג האט הײנט פערעפענטליכט א דעקרעט, לויט וועלכען דער אפיצירישער קארפוס ווערט אויפגע-לעזט. אלע אפיצירען ווערען בעפרײט אויף אנ׳-אומבעגרעניצטער צײט, דערבײ וועט זײ דאס קריגס-מיניסטעריום צוטײלען וואוינונגס - ערטער. דער דעקרעט האט צווישען אלע אפיצירען ארויס-גערופען אנ׳אויסערגעוועהנליכע אויפרעגונג.

ברויט-קארטען פאר ארבײטענ-דיגע אין מאסקווע.

מ א ס ק ו ו ע, 20. (ספ. טעל.) פון 15. מערץ ווערען אין מאסקווע אײנגעפיהרט ברויט-קארטען.

ביז-איצט איז דער סיסטעם פון ברויט-קארטען אײנגעפיהרט געווען אין גאנץ רוסלאנד, א חוץ אין מאסקווע. איצט ווערען די ברויט-קארטען אײנגעפיהרט אויך אין מאסקווע, דערבײ וועלען ברויט קארטען בעקומען בלויז די ארבײטענדיגע בעפעלקערונג. די נישט ארבײטענדיגע וועלען מוזען צאהלען די פרײזען פאר ברויט לויט דעם גע-וועהנליכען מארק-פרײז.

טראצקי׳ס געזונד=צושטאנד איז א האפנונגסלאזע

ב ע ר ל י ן, 20. (אטע). פון קאנסטאנטינאָ-פאל מעלדעט מען, אז טראצקיס געזונד-צושטאנד זאל זײן א האפנונגסלאזער. יעדען טאג קאן מען ערווארטען זײן טויט. דער שווערער געזונד-צושטענד טראצקיס זאל אויך זײן די סיבה פארוואס מען האט איהם אזוי אײליג ארויסגעשיקט פון רוסלאנד, ווײל די סאוויעט-רעגירונג האט געפינען פאר גלײ-כער, אז דער פיהרער פון דער אפאזיציע זאל שטארבען אין אויסלאנד. טראצקי האט נאטירליך נישט געהאלט פערלאזען רוסלאנד, ער איז דער-צו געצווינגען געווארען.

פערטרויליכע זיצונג פון דײטשען קאבינעט

וועגען טראצקי׳ס בקשה אויף רעכט אין דײטשלאנד.

ב ע ר ל י ן, 20. (אטע). דאס אויסערן-מי-ניסטעריום האט בעקומען פון טראצקין א בקשה, אז מען זאל איהם ערלויבען זיך צו בעזעצען אין דײטשלאנד. מיניסטער שטרעזעמאן האט וועגען דעם תיכף מיטגעטײלט דעם קאנצלער מילער, און אין די נאהענטסטע טעג וועט פארקומען א פערטרוי-ליכע זיצונג פון קאבינעט, אויף וועלכער עס וועט אנגענומען ווערען א בעשלוס וועגען דער דאזיגער פראגע.

ווי מען מעלדעט פון קאנסטאנטינאפאל איז טראצקי דינסטאג אנגעקומען קײן אנגארא און איז אפגעפיהרט געווארען אין סאוויעטישען קאנסולאט.

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פיעטריקאווער 26,

טעלעפאן 50-77.

אקושער און ספעציאליסט פון פרויען=קראנקה.

נעהמט אן פון 4 ביז 7 אווענד.

340

פרײטאג, דעם 22-טען פעברואר ד. י., 12.30 א זײגער בײטאג, כדי צו בעעהרען דעם אנדענק פון ג. פרעזעס פון אונזער געזעלשאפט

נ. ע. יעקב הערץ,

--- וועט פארקומען א הזכרה אין דער סינאגאגע „בקור חולים“, פלאץ וואלנאסטשי 10, צו וועלכער עס לאדענט אײן משפחה, פרײנד און בעקאנטע

די פערוואלטונג פון דער לאדזער געזעלש. „בקור חולים“ און קאמיטעט „אוזדראָוויסקאָ“.

4480

שרעקליכע שרפה פון א צוג אין אטונעל.

הונדערטער מענשען, פרויען און קינדער, צוטרעטען אין דער פאניק.

ניו־יארק, 20 (ספ. טעל.) נעכטען 1 א זייגער ביינאכט (לויט דער איירעפעאישער צייט) איז אין א צוג פון דער ניו־יארקער אונטער־ערדישער באהן אויסגעבראכען א שרפה, וועלכע האט געבראכט פאטאלע שרעקליכע פאלגען. אין מאמענט, ווען דער איבערפולטער צוג האט זיך געפונען אין טונעל אונטער'ן טייך הודזאן, איז אויסגעבראכען א פייער, און תיכף זענען די ערשטע וואגאנעס פון צוג געשטאנען אין פלאמען. צווישען די טויזענטער פאסאזשירען, וואס האבען איבערפולט די וואגאנעס, איז אויסגעבראכען א ווילדע, אומבעשרייבליכע פאניק. דערצו איז נאך אין גאנצען צוג אויסגעלאשען געווארען די בעלייכטונג, אזוי או א פאניק איז געווען אין לשער, בפרט, ווייל צווישען די פאסאזשירען האבען זיך געפונען פיל פרויען און קינדער. ס'איז געלונגען דעם צוג צו פערהאלטען, אבער די פאסאזשירען, געשטיקט פון רויך און פלאמען, האבען זיך געלאזט, ווי א לאווע, צו די טירען פון די וואגאנעס. דערוויל האט זיך דאס פייער בליק־שנעל איבערגעטראגען פון איין וואגאן אין אנדערן.

די אנגעקומענע פייערלעשער האבען, ארבייטענדיג אין גאז־מאסקעס, אויפגעבראכען די טירען. הונדערטער פאסאזשירען, בעזונדערס פרויען און קינדער, זענען צוטרעטען געווארען. צעהנדליגער פון זיי האט מען אפגעפיהרט אין א גוסס'דיגען צושטאנד אין די שפיטאלען. אויפ'ן ארט זענען פערבאנדאזשירט געווארען 300 פאסאזשירען. דער מאשיניסט פון צוג איז אוועקגעקומען. צוליב דער קאטאסטראפע איז די פערבינדונג צווישען ניו יארק און ניו־דזשערסי איבערגעריסען געווארען אויף 4 שעה.

די אויספארשונג ווייזט, אז די סבה פון דער קאטאסטראפע איז געווען א קורץ־שלוס.

יודיש מיידעל פון 22 יאהר

בעשטימט אלס געריכטס־בעאמטין.

ניו־יארק. (יט"א) די געריכטס־מאכט האט אלס אנערקענונג פאר איהר איבערגעגעבענער ארבייט, אויסערגעוועהנליכע פעהיגקייטען, בעשטימט די 27־יעהריגע יודישע פריילין ערנא פאזנער אלס געריכטס־בעאמטין אין ניו־יארק.

הונגער־נויט

ביי די יודען אין ליטע.

קאוונא, 20. (יט"א טעלעגראפיש) דא איז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון יודישע סוחרים און אינדוסטריעלער, ס'זענען אנגעגעבען געווארען בעריכטען וועגען דער שווערער לאגע, אין וועלכע עס געפינען זיך די יודישע סוחרים צוליב דער אונגערעטעניש, צווישען דער יודישער בעפעלקערונג הערשט א פארמעלער הונגער.

ארעסטירט סטודענטען אין ליטע

קאוונא, 20. (יט"א טעלעגראפיש) 2000 אקאדעמיקער האבען איינגעארדנעט א גרויסען מיטינג, פאדערנדיג הנחה־בילעטען אין די קינאס און טעאטערס.

אינ'ם אפיציעלען פאליציייאישען קאמוניקאט וועגען דעם ענין ווערט געזאגט, אז די סטודענטען פיהרען אנ'אנטימלוכהשע ארבייט און יודישע סטודענטען גרייטען צו א פוטש געגען דער לימיטישער רעגירונג. 10 סטודענטען זענען ארעסטירט געווארען.

די פארבערייטונגען צום 16־טען ציוניסטישען קאנגרעס.

ציריך. (יט"א) הגם די דירעקטע פארבערייטונגען צום 16־טען ציוניסטישען קאנגרעס, וועלכער וועט פארקומען, ווי בעקאנט, דעם 28־טען יולי ה. י. אין ציריך, האבען זיך נאך דערווייל נישט אנגעהויבען, ווערען איצט דאך שוין געמאכט די נויטיגע שריט, כדי צוצוגרייטען דעם בארען און צוזאמענצושטעלען אלע נויטיגע אינפארמאציעס. די זיצונגען פון קאנגרעס וועלען פארקומען אין גרויסען זאל פון דער געביידע „צור קויפלויטען", וועלכער ענטהאלט פלאץ פאר איבער 800 פערזאן. דער קליינער זאל פון דער געביידע, וועלכער איז בעשטימט פאר א 300—400 פערזאן, וועט דינען אלס האלע, וואו עס וועלען איינגעארדנעט ווערען פערשידענע ביוראס: באנקקאנטאר, ביכער־פערקויף, רייזע־ביורא א. אז. וו. א חוץ דעם וועלען זיין אין רשות פון קאנגרעס בערך א 50 צימער פון דער „האנדעלס־שולע", וועלכע געפינט זיך אין דעם זעלבען בנין. די רעפעראנטען־זיצונג פון קאנגרעס וועט איינגעארדנעט ווערען אין שטאדט־טעאטער. עס ווערען אויך בעהאנדעלט פערשידענע פלענער וועגען ארגאניזירען בשעת דעם קאנגרעס אן אויסשטעלונג פון יודישער קונסט, א סימפאניע־קאנצערט פון יודישער מוזיק, א ספארט־מאניפעסטאציע א. א. מען רעכענט, אז דאס קאנגרעס־ביורא וועט אפיציעל געעפענט ווערען דעם 1. יוני 1929.

גרויסע פייערונג לכבוד נאטאן שטרויס אין תל־אביב

רעדע פון רעוו. האלמס וועגען דער יודישער אויפבוי־ארבייט אין א"י.

ירושלים. (יט"א) דער שטאדט־ראט אין תל־אביב האט איינגעארדנעט א פייערליכע אויפנאהמע לכבוד דעם קריסטליכען גייסטליכען און בעפולמעכטיגטען פון נאטאן שטרויס, רעוו. האלמס, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון אלע רעליגיעזע געמיינשאפטען אין ארץ־ישראל, יודען, מוזולמענער און קריסטען, די פייערונג איז געווען פערבונדען מיט דער בעעהרונג פון 81־יעהריגען געבורטס־טאג פון נאטאן שטרויס. דער גרויסער יודישער פילאנטראפ האט צוגעשיקט א דעפעשע, אין וועלכער ער דריקט אויס די האפנונג, אז די דאזיגע פייערונג וועט שטארקען דעם שלום און פערשטענדניש צווישען די אנגעהעריגע צו פערשידענע רעליגיעס.

דער בירגערמייסטער פון תל־אביב ה' דיזענהאף האט בעגריסט דעם רעוו. האלמס אלס פארשטעהער פון נאטאן שטרויס, וועלכע דינט די אינטערעסען פון אלע איינוואוינער פון ארץ־ישראל דורכ'ן „געזונדהייטס־צענטער", וואס ווערט אויפגעבויט אין ירושלים. נאכדעם האט געהאלטען א רעדע ח. נ. ביאליק, וועלכער האט אנגעוויזען, דאס נאטאן שטרויס איז א לעבעדיגער סימבאל פון יודענטום. צום סוף האט רעוו. האלמס נעענטפערט אין זיין רעדע אויף די בעגריסונגען און ערקלערט, אז דאס, וואס ער האט געזעהען אין ארץ־ישראל, האט איבערגעצייגט אלע זיינע ערווארטונגען. דר. האלמס האט דערצעהלט ווי ער אלס קריסט, האט זיך דערנענטערט צו דער ציוניסטישער בעוועגונג אין הסכם צו דער אויפפאסונג פון נאטאן שטרויס אז ארץ־ישראל נויטיג פאר די יודען כדי זיי זאלען קענען פערגרינגען זייער גייסטיגע מיסיע.

דער אויפבוי פון ארץ־ישראל איז אויך פערבונדען מיט דער פערווירקליכונג פון די אידעאלען פון צוזאמען־ארבייט פון פערשידענע פעלקער, ארץ־ישראל דארף פערוואנדעלט ווערען אין א לאבאראטאריע פון דער איינהייט און דער מענשהייט, פון וועלכע עס זאל ארויסשטראמען די מעכטיגע שטים פון ברידערליכקייט.

אקציע פון די ענגלישע פארלאמענטאריער

פאר דער אידעע פון דער זיבענטער דאמיניע.

לאנדאן. (יט"א) 8 מיטגלידער פון ענגלישען פארלאמענט, וועלכע געהערען צו פערשידענע פארטייען, אין דער צאהל סער ראבערט האמילטאן, לארד הארטינגטאן, רעפ. ווערושוואור, קאמאנדיר קענווארטי א. אנ. האבען צונויפגערופען אויף דעם 20. פעברואר א מאסען־פערזאמלונג געווידמעט דער פראגע פון פערוואנדלען ארץ־ישראל אין א 7־טע ענגלישע דאמיניע. גלייכצייטיג האט די דאזיגע פארלאמענטארישע גרופע פערעפענטליכט אנ'אויפרוף, אין וועלכען עס ווערט אנגעוויזען, אז די פראגע איז נישט קיין ענין, וואס אינטערעסירט נאר די יודען, נאר דאס איז אנ'ענין פון ערשטקלאסיגער מלוכה'שער וויכטיגקייט פאר דער ענגלישער אימפעריע. די געאגראפישע לאגע פון ארץ־ישראל שאפט פון איהר א וויכטיגע סטראטעגישע באזע צווישען איירעפע און אזיען. ווי עס האט בעוויזען די ערפאהרונג פון דער לעצטער מלחמה איז די, זיכערהייט פון סועץ־קאנאל אבהענגיג פון דער מאכט, וואס האט אנ'אויפזיכט איבער ארץ־ישראל. די דאזיגע שטרעבונג דארף נישט בעטראכט ווערען אלס אנטי־אראביש, פערקעהרט, זי דארף מיטווירקען דער אראבישער ענטוויקלונג. עס איז א זאך פון גרויסער וויכטיגקייט פאר דער ציוויליזאציע צו זיכערען דעם קארידאר, וואס פעראייניגט דעם מיטעלענדישען ים מיט'ן פערסישען איינגוס. די מוזולמענער האבען אין מיטעל־אלטער דעם וועג איבערגעריסען, די קרייצצוגען האבען זיך בעמיהט צוריקשטעלען די פערבינדונג. עס איז א לעבענס־פראגע פאר ענגלאנד צו זיכערען דעם וועג דורכ'ן סועץ־קאנאל. די שטרעבונג פון די יודען צו שאפען אין ארץ־ישראל זייער „נאציאנאלע היים" ליגט אויף דער ליניע פון די ענגלישע אינטערעסען אין דעם לאנד. דאס הונדערט־יעהריגע געוואוינהייט פון די יודען זיך איינצולעבען מיט פרעמדע ראסען וועט זיי ערלויבען ארויסצוזייען די נויטיגע איינגעשאפטען ביי רעגולירען די בעציהונגען צווישען די פערשידענע ציוויליזאציעס, וואס טרעפען זיך צונויף אין דעם לאנד. אויך די מיליטערישע קאסטען וועלען רעדוצירט ווערען ביז מינימום, קיין שום פאלק וועט נישט אנגרייפען ארץ־ישראל, נישט ארויסרופענדיג די גרעסטע אויפרעגונג מצד די יודען אויף דער גאנצער וועלט. ווי לארד באלפור האט פאראויסגעזעהן, וועט די פערווירקליכונג פון די ציוניסטישע אספיראציעס מיטווירקען דער סטאביליזירונג פון שלום אין דער טייל פון אזיען און דער פעסטיגונג פון דער ענגלישער אימפעריע.

אסור פאריז פאר'ן געעהרטען לאדזער פובליקום!
נור 1 רעקלאמע־חודש!
צוליב דער ערעפנונג פון בעקאנטען און יעצט ניי איינגעארדנעטען קונסט־פאטאגראפישען אטעליער
„Parisien"
30 פראנצישקאנער 30
צו יעדער אויפנאהמע ווערט גראטיס צוגעגעבען א קאלאן־פארטרעט.
אויסערדעם ווערען אויסגעפיהרט די שענסטע אויפנאהמען לויט דער נייעסטער פאטא־טעכניק צו מעסיגע פרייזען.
פאר פעראיינס־גרופען—ספעציעלע הנחות.
מ"ס אכטונג
Zakład Fotograficzny
„PARISIEN"
30 FRANCISZKAŃSKA 30.

פערענדיגט די ארבייט פון דער קרן־קימת־דעלעגאציע אין פוילן.

ווארשא. (יט"א) די ארץ־ישראל־דעלעגאציע פון יודישען נאציאנאל־פאנד אין בעשטאנד פון 6 פערזאן, וועלכע האט געוויילט אין פוילען אנ'ערך 5 חדשים צייט, האלט שוין ביים פערענדיגען איהר ארבייט. בעת איהר וויילען אין פוילען האט די דעלעגאציע פיל איינגעטון אויף דעם ארגאניזאציאנעלען געביט. די דעלעגאציע האט בעזוכט העכער 200 פונקטען. איבעראל זענען די דעלעגאטען אויפגענומען געווארען מיט גרויס ענטוזיאזם, די דעלעגאציע האט דורכגעפיהרט העכער 300 איינשרייבונגען אין גאלדענעם בוך. ס'רוב איינשרייבונגען זענען געמאכט געווארען דורך די יודישע קאאפעראטיווע בענק, אלטע און נייארגאניזירטע קהלות און פיל פריואטע פערזאנען. די הכנסות פון קרן־קימת זענען אין משך פון דער צייט בעדייטענד געשטיגען.

דער סכסוך צווישען די קהלות אין ארץ־ישראל.

ירושלים, 20. (יט"א טעלעגראפיש) דער הרב הראשי קוק און הרב הראשי יעקב מאיר האבען ארויסגעלאזען א בשותפות'דיגען אויפרוף אין וועלכען אלע יודען ווערען אויפגעפאדערט נישט ארויסצוטרעטען פון די עקזיסטירענדע קהלות אין ארץ־ישראל.

ווי בעוואוסט, האבען ביידע רבנים ביז איצט זיך נישט געוואלט אריינמישען אין דעם סכסוך וועגען די קהלות צווישען ועד־לאומי און „אגודת־ישראל".

ראטמאן וויקטאר אלטער

אין ניו־יארק.

ניו־יארק. (יט"א) מיט דער שיף „מאדזשעסטיק" איז דא אנגעקומען דער ווארשאווער ראטמאן ה' וויקטאר אלטער, וועלכער איז געקומען קיין אמעריקע אין שליחות פון צ. ק. פון „בונד".

דער „עמנואל"־טעמפעל

געגרינדעט א גרויסע פאלקס־שול.

ניו־יארק. (יט"א) דא איז פארגעקומען אונטער'ן פארזיץ פון ה' לואי מארשאל די פייערליכע ערעפנונג פון א נייער אזענער־פאלקס־שול פאר 625 יודישע קינדער וואס איז געגרינדעט געווארען דורכ'ן „עמנואל טעמפעל".

אין דעם זעלבען לאקאל וועט זיך געפינען אויך דער יודישער לעהרער סעמינאר.

Dr. DONCHIN
מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97
ספעציאל־ארצט פאר אויגענקראנקהייטען
נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און 4—7 נ.מ.
זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט־, האר און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, לישיי און ראק, רענטגען־שטראהלען און קווארץ־ליכט, עלעקטרא־טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אוונד.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר הויט־, ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע.
היילונג מיט קווארץ־שטראהלען און דיאטערמיע
DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8, פרויען פון 3—4
ווארטע זאל פאר פרויען.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל מאגען, דארם און לעבער־קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20. טעל. 35-85
נעמט אן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען.
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאכמ.

כעמיש־באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאז
פעטריקאווער 37, 2. שט. פראנט.
אנאליזען פון קאל, הארין, לייכען א. אז. וו.
הארין־אנאליז — 4 זל.

יאר ז. 21 פעברואר 1929

„נייער פאלקסבלאט“

יאר ז. 21 פעברואר 1929

די לאגע און נויטען פון די יודען אין פוילען.

אין ריגע ווײלט אין שליחות פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט דער בעוואוסטער יודישער כלל־טוער פון ווילנע, סענאטאר דר. צמח שאבאד אין א שמועס מיט א מיטארבייטער פון „פרימארגען“ האט ד״ר שאבאד זיך ארויסגעזאגט אויפן פאלגענדיגען אופן בנוגע דער יודישער לאגע און יודישע נויטען אין פוילען:

די עקאנאמישע לאגע פון יודענטום אין פוילען איז זעהר א שווערע. מען מוז זאגען, אז אפיציעל איז דער רעגירונגס־אנטיסעמיטיזם א סך קלענער געווארען נאך דער מאי־איבערגעקערעניש. ביז דעמאלט האבען אין לאנד געהערשט די נאציאנאל־דעמאקראטען, און דער אנטיסעמיטיזם איז געווען איינער פון זייערע הויפט־פראגראם־פראגען. פארמעל זענען די רעגירונגס־אינסטיטוציעס נישט אנטי־סעמיטיש. זי זענען אבער אסעמיטיש. די יודישע פראגע אינטערעסירט זיי בכלל נישט. אויב מען נעמט אן בעשטימטע געזעץ־פראיעקטען אדער עס ווערען ארויסגעגעבען געוויסע פאראדנונגען, ווערט דערביי נישט גענומען אין אכט, צי קאן דאס שאדען די עקאנאמישע אינטערעסען פון די יודישע מאסען. איינער פון די הויפט־פונקטען פון דער רעגירונגס־פראגראם איז דער אזוי־גערופענער עטאטיזם. די רעגירונג שטרעבט צו פערמלוכהשען פערשידענע צווייגען פון דער פאלקס־ווירטשאפט. אזוי, למשל, איז פערהאן אין פוילען א טאבאק־מאנאפאל. פאר זיך אפשר איז דער דאזיגער מאנאפאל א געהעריגע פארם פון דער ווירטשאפטליכער ענטוויקלונג. אין די הענד פון דער מלוכה זענען אריבערגעגאנגען אלע פריוואטע טאבאק־פאבריקען, און דער עיקר, יודישע. אין די דאזיגע פאבריקען האבען געארבייט טויזענדער יודישע ארבייטער און אנגעשטעלטע. אין דער טאבאק־פאבריק פון שערעשעווסקי אין גראדנע, למשל, האבען יודישע ארבייטער געארבייט צענדלינגער יאהרען. מיט׳ן אריבערגעהן פון די אלע פריוואט־פאבריקען צו דער מלוכה, זענען אלע יודישע ארבייטער אפגעלאזט געווארען, א חוץ א זעהר קליינעם טייל, מיט גרוים מיה איז געלונגען נאר אויסצופוילען, אז די ארבייטער, וואס האבען לאנג געדינט, זאלען בעקומען א בעשטימטע קאמפענסאציע.

אויך דער ספירט־מאנאפאל רופט זיך אפ זייער שלעכט אויף דער יודישער עקאנאמישער לאגע, מחמת, כדי צו פערקויפען אלקאהאל דארף מען בעקומען ספעציעלע קאנצעסיעס. די יודען, ועלבסט־פערשטענדליך, בעקומען אזוינע קאנצעסיעס זייער און זייער שווער. איצט ווערט אויך געפלאנט אריבערצונעמען דעם אייער־עקספארט אין די הענט פון דער מלוכה. א חוץ דעם פראיעקטירט מען נאך צו מאנאפאליזירען דעם האלץ־האנדעל. אויב דאס זאל דורכגעפיהרט ווערען אין לעבען, וועלען ווידער ליידען די יודישע אינטערעסען, מחמת אין דער האלץ־בראנזשע, זענען ווי בעקאנט, בעשעפטיגט זייער פיל יודען, אלס אונטערנעהמער, ארבייטער און אנגעשטעלטע.

דאס שטייער־סיסטעם איז אין פוילען שווער 80 פראצ. שטייערן דארף צאהלען די שטאט און נאר 20 — דאס דארף. אזוי ווי יודען זענען דאס רוב שטאטישע איינוואוינער, קומט אויס, אז די גרעסטע צאהל שטייערן פאלט אויף זיי. אומדירעקטע שטייערן מאכען אויס 78 פראצענט פון אלע שטייערן בעת די דארפישע בעפעלקערונג מאכט אויס 75 פראצענט און די שטאטישע 52, — צאהלט די שטאט ארום 85 פראצענט פון אלע שטייערן. דאס דארף צאהלט נאר פון 15 ביז 20 פראצענט די דאזיגע ציפערען בעווייזען בולט, ווי שווער עס איז דער שטייער־לאסט פאר דער יודישער שטאטישער בעפעלקערונג. בכלל איז דאס שטייער־סיסטעם זעהר קאמפליצירט. א חוץ דעם הכנסה־שטייער דארפען מיר צאהלען אן־אומאך־שטייער, וואס איז נישט יושרדיג און ענטשפרעכט נישט די הכנסות.

צוליב דער שטרעבונג צו עטאטיזם איז דער ביוראקראטישער אפאראט אין פוילען זייער א גרויסער. א גרויסע טייל פון פוילישע בירגער זענען בעשעפטיגט אויף מלוכה־שטעלעס. יודען ווערען אבער אויף מלוכהשע שטעלעס נישט אנגענומען. אפילו ווען די מוניציפאליטעטען, וואו יודען בילדען א גרויסען פראצענט.

אין פוילען ווערט איצט אויסגעגעבען זעהר פיל געלד אויף דער בעקעמפונג פון ארבייטסלאזיגקייט הן פון דער מלוכה און הן פון די מוניציפאל־ארגאנען. די יודען אבער געניסען דערפון זעהר ווייניג און ווערען בכלל אין א זעהר א קליינער מאס אנגענומען אויף געזעלשאפטליכע ארבייטען.

אין אלע יודישע קרייזען פון פוילען איז איצט זעהר פערשפרייט און איז שטארק איינגעווארצעלט דער געדאנק, אז די ביזאהעריגע סאציאלע סטרוקטור פון יודענטום מוז ראדיקאל איבערגעבויט ווערען. אויב די איצטיגע לאגע וועט נעהן אזוי ווייטער, וועט עס פיהרען צו א שרעקליכער דעגענעראציע און אונטערגאנג פון יודישען פאלק. מען טאר אבער נישט זאגען, אז יודען טוען אנדערע, אז אין פוילען איז פערהאן א מיליאן איבעריגע יודען, וועלכע מוזען עמיגרירען. מיר האלטען זיך פאר פוילישע בירגער און האבען די פולשטענדיגע רעכט אויף עקזיסטענץ, ווי אלע בירגער פון דער פוילישער מלוכה. ס׳קאן אין לאנד נישט עקזיסטירען אזא אומנארמאלע דערשיינונג, אז א גרויסער פראצענט פון יודענטום זאל זיך פערנעהמען מיט לופט־פרנסות און פערמיטלעריי. נאכמעהר, אויב מען נעהמט אין אכט די נייע עקאנאמישע פארמען, וועלכע עס נעמען אן די פערשידענע ווירטשאפטס־צווייגען אין פוילען, ווי אויך אין אנדערע לענדער. דער פערמיטלערישער עלעמענט פערלירט זיין עקזיסטענץ־בערעכטיגונג. ס׳מוזען דעריבער געזוכט ווערען נייע פרנסות, נייע פראדוקטיווע פארמען פון לעבען.

ביי אונז איז אבער ביז איצט זעהר ווייניג אכט געלייגט געווארען אויף דער לאנדווירטשאפט, די ארבייט, וועלכע דער „ארט“ האט געפיהרט ביז אהער אין פוילען, איז אנגעפיהרט געווארען אין דער ריכטונג פון מלאכה און פראפעסיאנעלער אויסבילדונג. די דאזיגע טעטיגקייט איז געוויס זעהר א וויכטיגע. אויף לאנדווירטשאפט האט מען אבער אסיגנירט נישט מעהר, ווי 10—12 טויזענד דאלאר א יאהר. דאס איז זעהר ווייניג. ס׳מוז זיך אנהויבען א גאנץ נייע פאלקס־בעוועגונג אויף צו קאלאניזירען די יודען אין פוילען. געוויס איז דאס נישט קיין לייכטע זאך, אבער אפילו קויפען ערד פאר קאלאניסטען וואלט קאסטען ווייניגער, ווי זיי אריבערצושיקען אין די ווייטע לענדער, ארגענטינע, בראזיליען א. אז. וו. ס׳איז אן אנערקענטער פאקט, אז איצט מערקט זיך א סטיכישער שטרעבען פון יודען צו ערד. די דערשיינונג קען מען פעסטשטעלען אין אלע לענדער, אנהויבענדיג פון דער מלחמה־צייט. צושטאט די דעקלאסירטע יודישע עלעמענטען מוזען געשאפען ווערען מעהר פראדוקטיווע. איך האלט, אז עס דארפען אויסגעבילדעט ווערען חלוצים, נישט אזוי פאר פאלעסטינע, ווי דא אויף די ערטער. ס׳איז דאך קלאר, אז דער רוב מנין ורוב בנין פון יודען וועט בלייבען אויף די ערטער, וואו זיי וואוינען. און קיין שום עמיגראציע קען נישט טראנספארטירען אפילו דעם נאטירליכען צוואוקס. ס׳איז כדאי, אז וועגען דער דאזיגער פראגע זאל צונויפגערופען ווערען א קאנפערענץ, וועלכע זאל בעטראכטען קאנקרעט די פראבלעמען, ווי אוועקצושטעלען די קאלאניזאציע אין פוילען און אנדערע מלוכות. די זאך איז נישט קיין לייכטע. אין די אזוי־גערופענע קרעסען — ראנד־געביטען, זענען אבער פערהאן גרויסע מעגליכקייטען צו בעזעצען יודען אויף ערד. זאלען נאר זיין קאדרען פון אמת׳ע יודישע לאנדווירטשאפטס־ארבייטער, וואלט די רעגירונג און די ענטשפרעכענדע פאליטישע ספערען זיך אויך פעראינטערעסירט מיט דער דאזיגער אזוי וויכטיגער פאר דער יודישער צוקונפט־פראבלעם. יא, ס׳איז דא א הונגער אין ערד אין פוילען. פאר די אבער, וואס ווילען ארבייטען אויף ערד, דארף זיך פונדעסטוועגען איינגעפינען אויך ערד.

פראגע וועגען היימלאזע

איז קאמיטעט וועגען היימלאזע ענינים.

נ ע נ ף. (יט״א) דעם 15. פעברואר זענען פארגעקומען אין דער געביידע פון אינטערנאציאנאלען ארבייטס־אמט צוויי זיצונגען פון בעראטענדען קאמיטעט צום הויך קאמיסאריאט פון נאנסען וועגען די היימלאזע ענינים. מצד די יודישע ארגאניזאציעס האבען זיך אין די זיצונגען בעטייליגט די פארשטעהער פון „עמיגדירעקט“ די ה״ה לעאן מאצקין און צבי אבערסאן, „יקא“ — לוסיען וואלף און פערבאנד פון רוסישע יודען ה׳ פינעס. אויף דער טאג־ארדנונג זענען געווען א רייה פראגען וועגען הילף פאר די היימלאזע, וועגען נאטוראליזאציע, וועגען איינארדנען די היימלאזע אין נייע ערטער א. אז. וו. עס איז אויך בעריהרט געווארען די פראגע וועגען די היימלאזע אין קאנסטאנטינאפאל, וואו צווישען 1800 רוסישע היימלאזע, וועלכע געפינען זיך נאך דארט, זענען פערהאן 700 יודען. 200 פון זיי ווילען פאהרען קיין ארץ־ישראל, 60 קיין קאנאדע, עס וועט אויך געזארגט ווערען פאר די איבעריגע. אינגיכען וועט פארקומען א רעגירונגס־קאנפערענץ וועגען די היימלאזע־ענינים און דער בעראטענדער קאמיטעט האט געהאט די אויפגאבע צו בעשטימען איינינע מיטגלידער, וועלכע זאלען זיך בעטייליגען אין דער דאזיגער קאנפערענץ אלס עקספערטען. עס זענען אויסגעקליבען געווארען 6 עקספערטען און צווישען זיי לוסיען וואלף, אלס פערטרעטער איז בעשטימט געווארען ה׳ אבערסאן.

שטורמישע פערזאמלונג פון מאסקווער נאפט־סינדיקאט.

פאדערונג, אז דער סינדיקאט־סעקרעטאר זאל בעזייטיגט ווערען פאר פיהרען אן אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע.

מ א ס ק ו ע. (יט״א) אלס רעזולטאט פון די ענטדעקונגען וועגען אנטיסעמיטיזם אין דעם סאוועטישען נאפט־סינדיקאט, איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די קאמוניסטישע גרופען אין דעם סינדיקאט צו בעטראכטען די פראגע. די פערזאמלונג האט געטראגען זעהר א שטורמישען כאראקטער.

פון די רעדעס, וואס זענען געהאלטען געווארען איז געווארען פעסטגעשטעלט, אז אלע בעשולדיגונגען, וואס זענען ענטדעקט געווארען דורך דער „קאמסאמאלסקאיא פראוודא“ זענען ריכטיג. עס זענען אויך ענטדעקט געווארען פיל נייע פאקטען פון אנטיסעמיטיזם.

די פערזאמלונג האט איינשטימיג אנגענומען א רעזאלוציע, וועלכע פערארטיילט די אנטיסעמיטישע האנדלונג פון די פיהרער פון די קאמונistישע „קעמערלעך“ און פאדערט אז דער סעקרעטאר פון די „קעמערלעך“ אליעשעוו, וועלכע איז א מיטגליד פון דער קאמוניסטישער פארטיי זינט דעם יאהר 1903, זאל גלייך בעזייטיגט ווערען פון זיין אמט.

די יודישע פארטייען בעטייליגען זיך

אין די קוריאלע סענאט־וואהלען אין סאלאניקי.

ס א ל א נ י ק. (יט״א) נאך א שארפער קאמפאניע זענען איינגעפיהרט א בעזונדערע וואהל־קוריע פאר די סאלאניקער יודען צו די סענאט־וואהלען. האבען די אפאזיציאנעלע גרופען בעשלאסען דאך זיך צו בעטייליגען אין די וואהלען און האבען ארויסגעשטעלט איינינע קאנדידאטען. הגם די לאקאלע סעקציעס פון די יודישע קאמוניסטען האבען זיך ארויסגעזאגט פאר א וואהל־באיקאט, האט דאך דער צ. ק. פון דער קאמוניסטישער פארטיי בעשטימט אלס קאנדידאט ה׳ סולאם. מצד די ווענר זעלאסיסטען קאנדידירט ה׳ מאלאה, מצד די אנטיווענזעלאסיסטען ה׳ יצחק סציאקי.

צוויי יודען צווישען די נייגעוועהלטע מיטגלידער

פון דער רוימישער וויסענשאפט־אקאדעמיע.

מ א ס ק ו ע. (יט״א) די רוסישע וויסענשאפטס־אקאדעמיע אין לענינגראד האט אפגעהאלטען א זיצונג, אויף וועלכער עס זענען אויסגעוועהלט געווארען נייע מיטגלידער פון דער אקאדעמיע. צווישען די ניי־געוועהלטע געפינען זיך צוויי יודען, דער בעוואוסטער מארקסיסטישער טעארעטיקער און געהילף פרעזידענט פון דעם מארקס און ענגעלס אינסטיטוט אין מאסקווע פראפ. רעזאנאוו און דער געלעהרטער לוקין.

צושטאנד און פערספעקטיווע

פון מאסקווער יודישען מלוכה־טעאטער.

ווי בעוואוסט האט זיך נישט לאנג צוריק אומגעקעהרט קיין מאסקווע דער יודישער מלוכה־טעאטער, וועלכער האט ווידער אנגעהויבען צו שפילען, אבער אהן גראנאווסקין. וועגען דעם צושטאנד פון׳ם טעאטער און זיינע ווייטערדיגע פערספעקטיווען איז פארגעקומען א געמיינזאמע זיצונג פון דער צענטראל־ביורא פון דער אידסעקציע צוזאמען מיט יודישע סאוויעטישע עסקנים, שרייבער און קולטור־טוער.

דער ערשטער איז ארויסגעטראטען משה ליטוואקאוו, וועלכער האט, צווישען אנד. געזאגט פאלגענדעס:

— דער טעאטער האט דורכגעמאכט פערשידענע פעריאדען — א יאהר 5 האט ער אפגעלעבט מיט׳ן פולען גלאנץ. אין דעם פעריאד איז ער געווען דער קוואל, דער צענטער און די פעסטונג פון אונזער קונסט־שאפונג. ער איז געווען א מוסטער פאר אלע אונזערע שולען און דראמענקרייזען. אלע האבען געצויגען די קונסט־טעכניק פון דעם טעאטער. דער טעאטער האט נישט נאר געשפילט א רעוואלוציאנירענדיגע ראלע, נאר ער האט אויך בעפרוכטפערט מיט זיין קולטור און קונסט די פערשידענע געביטען פון אונזער קולטור־ארבייט אין יענער צייט.

דערנאך איז אנגעקומען דער קריזיס און צוזאמענהאנג מיט דעם, וואס פאר׳ן טעאטער האט זיך שארף געשטעלט די רעפערטואר־פראבלעם.

נאך אין 1924 יאהר האבען מיר אנגעוויזען, אז דער טעאטער מוז אריבערגעהן פון דער „גנאציע“ (וועלכע האט געהאט א פולקאמע בערעכטיגונג אין א בעשטימטען פעריאד) צו „בעשטעטיגונג“.

דער טעאטער איז געוואקסען צוזאמען מיט דער גאנצער סאוויעטישער קולטור. עס איז אבער געקומען א מאמענט, ווען ער האט זיך אפגעשטעלט אין זיין וואוקס. אנהויבענדיג פון 1926 יאהר האט זיך געפיהלט, אז דער טעאטער געהט נישט פאראויס, — ער האט אויפגעהערט צו בשווירקען.

דער טעאטער איז נישט נאכגעגאנגען אונזער ענטוויקלונג. אויב פריהער האט ער מיטגעהאלפען אונזער פראפאגאנדע, האט ער זיך אבער איצט אין אן אידעאלאגישען זין אויסגעשעפט און זיינע פארמען האבען דעריבער אויך אנגעהויבען פערגליווערט ווערען. דעם טעאטער, וואס איז „10־טען געבאט“ לאכט ער פון אקאדעמישקייט, האט אנגעהויבען דראהען די געפאהר פון אקאדעמיזם.

אויב פריהער האט דער טעאטער געשפילט די אנפיהרענדיגע ראלע אויף אונזער קולטור־פראנט, איז זי מיט דער צייט אפגעשוואכט געווארען. אונזער ליטעראטור, וואס האט די ערשטע צייט נישט געהאט דעם געהעריגען לעבען, האט אנגעהויבען רעדען, און אין דער טעאטער איז אנטשווינען געווארען. דער טעאטער איז אין די לעצטע יאהרען אריין אין א העק.

ווייטער ווייזט אויף ליטוואקאוו, אז די פראגע פון די ווייטערדיגע וועגען, אויף וועלכע עס דארף געהן דער טעאטער איז געשטאנען נאך פיל פריהער, איידער דער טעאטער איז געפאהרען אין אויסלאנד. די פראבלעמען זענען נאר פערפלאנטערט געווארען א דאנק דער נסיעה. די הויפט־פראגע איז דעריבער נישט אין דעם. „וואס לערנט אונז די אויסלענדישע נסיעה פונ׳ם טעאטער“, נאר וועגען דעם, וואס פאר א פראבלעמען שטעהען איצט פאר׳ן טעאטער.

און אויף דעם ענטפערט ליטוואקאוו:

ביי די אלע פעררינסטען, וואס דער טעאטער האט, ביי די גרויסע דערגרייכונגען, וואס ער האט אויפ׳ן געביט פון דער פארם, זעהען מיר פאר איהם נישט קיין פערספעקטיווען, אויב ער וועט נישט אריבערגיין צו א נייעם רעפערטואר עס איז שוין נישט די צייט, ווען מען דארף אונז געבען אקטיאבער פארשטעלונגען מיט ארומיגע וועגען, מען דארף זיי געבען מיט דירעקטען רעוואלוציאנערען מאטעריאל. דער טעאטער דארף געפינען נייע אידעאלאגישע ווערטען. ער דארף האבען א נייעם רעפערטואר. עס איז פערהאן א רייה פיעסען, וועלכע דער טעאטער קאן געבען, ער מוז זיך אפזאגען פון דער קינסטלערישער נאזוה, אז מען דארף איהם געבען „א טעלערל פון הימעל“. מען דארף זיך נעהמען צום דראמאטישען מאטעריאל, וועלכען מע קאן אויסנוצען.

עס דארף געענדערט ווערען דער רעזשים אין טעאטער אליין. מען דארף זיך מעהר פערנעהמען מיט׳ן טעאטער־קאלעקטיוו, ער איז די גאנצע צייט נישט בעפרישט געווארען. נישטא קיין פרישע בלוט־צירקולאציע אין דעם ארגאניזם פונ׳ם טעאטער.

עס דארף פערשטארקט ווערען די ראלע פונ׳ם קינסטלערישען ראט. ס׳איז נויטיג די דירעקטע ווירקונג פון די ארבייטער־מאסען אויפ׳ן טעאטער. עס דארף זיך אנהויבען פיהלען דער אטעם פון אן ארבייטער־געזעלשאפטליכקייט און פראלעטארישער אטמאספער אין טעאטער און ארום דעם טעאטער. מען דארף פערשטארקען די ווערבירונג פון ארבייטער אין דער געזעלשאפט „טעאטער־פריינד“. גראנאווסקי דארף זיך אומקעהרען אין טעאטער. אין ווידער זעלבינער צייט דארף מען צוציהען די יונגע רעזשיסור צו דער ארבייט אין טעאטער און עפענען א סטודיע, וואס זאל גרייטען פרישע אקטיארישע און רעזשיסארישע קרעפטען.

נאך ליטוואקאוו׳ן איז ארויסגעטראטען מיט א קאר־רעפעראט דער ערשטער אקטיאר פון טעאטער שלמה מיכאעלס.

ער רעדט וועגען די ענטוויקלונגס־פאזיסען פונ׳ם טעאטער און וועגען די ווענד־פונקטען אויף זיין וועג און איז פולקאם מסכים, אז אויך פריהער איז געווען א קריזיס און אז אויסלאנד האט דעם קריזיס פערקריפעלט. ער בעטאנט אבער, אז דער קריזיס איז געווען א נארמאלער, עס איז א קריזיס פון וואוקס, דער הויפט־קריזיס פון טעאטער, זאגט מיכאעלס, איז געווען אויך ביז דער טעאטער איז ארויסגעפאהרען קיין אויסלאנד און ער לעבט איבער א קריטישען צושטאנד זינט ער איז געקומען אין מאסקווע נישט אין זיין פולען בעשטאנד.

אין דער צייט פון אונזער ענטשטעהונג, ווייזט אן מיכאעלס, האבען מיר זיך געפונען אין א שווערער לאגע, ווייל מיר האבען אליין געדארפט אנהויבען פון אנהויב, ווייל מיר האבען אין אונזער ארבייט געבויט קיין ירושה נישט געהאט.

די צעהן יאהר עקזיסטענץ זענען צעהן יאהר בויען אויף א פוסטען פלאץ. די אמפליטודע פון אונזער שטייגען און פאלען איז פאר די צעהן יאהר געווען דעריבער א גרויסע. אונזער טעאטער האט געמוזט דורכמאכען א „קפיצת הדרך“ און דערמיט

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

21
דאָנערשטאָג
יא
אדר א׳ תרפ"ט

פעברואַר
זון-אויפגאַנג 6.42
זון-אונטערגאַנג 4.58

וואַהלען צו דער האַנדווערקער-קאַמער.

(2) ווי מיר דערוויסען זיך זענען די וואַהלען צו דער האַנדווערקער-קאַמער אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע בעשטימט געוואָרען אויפ׳ן 3. מאַי היינטיגעס יאָהר.

די גאַנצע לאָדזער וואָיעוואָדזטווע איז פערטיילט געוואָרען אויף 6 קרייז-קאָמיסיעס, לאָדז אַליין האָט בעקומען 8 קרייזען. אַלס פאָרזיצענדער פון יעדער קאָמיסיע וועט בעשטימט ווערען דער סטאַראָסטאַ אָדער זיין פערטרעטער. יעדע קאָמיסיע וועט האָבען 4 מיטגלידער געוועהלט דורך די האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציעס.

מען גרייט זיך טאַקי צו קראַנקען-קאַסע-וואַהלען.

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער פערוואַלטונג פון דער קראַנקען-קאַסע איז בעשלאָסען געוואָרען, אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן בעשטימען די וואַהלען אויפ׳ן 15 סעפּטעמבער, אַרויסצוגעבען אַן׳אויפרוף צו די פערזיכערטע, אַז זיי זאָלען ערלעדיגען זייערע פאָרמאַליטעטען, כדי זיי זאָלען קענען פיגורירען אין די וואַהל-ליסטעס. ס׳איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ קאָמיסיע מיט פּרעזעס קאַלושינסקי אין דער שפּיץ, וועלכער וועט זיך פערנעהמען מיט די וואַהלען.

קויהלען פאַר אַרבייטסלאָזע.

(מ) היינט וועלען בעקומען קויהלען די אַרבייטסלאָזע, וועלכע וואוינען אויף די גאַסען, וועלכע הויבען זיך אָן מיט די אותיות P. R. S.

די קויהלען וועלען ווערען אַרויסגעגעבען אויפ׳ן פּלאַץ וועגלאָווע 3 און אויפ׳ן פּלאַץ אויף רוג פּאַבריטשנע און פּשענדזאַלניאַנאַ.

פאַר דער בעפעלקערונג און אינסטיטוציעס פערקויפט מען קויהלען אויף סקלאַדאָווע גאַס.

אין די אַרבייטער-הייזלעך.

(2) אויף דער פאָראָרדנונג פון וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט איז אַרויסגעשיקט געוואָרען אַ טעכנישע קאָמיסיע פון דער וואָיעוואָדזטווע, כדי אויסצופאָרשען דעם צושטאַנד פון די אַרבייטער-הייזלעך אין קאַראָלעוו, וואָס זענען געמאַכט געוואָרען דורך די אינדוסטריעלער.

די קאָמיסיע איז דעלעגירט געוואָרען צוליב די קלאַגען, וואָס האָבען זיך פערשפּרייט, אַז די הייזלעך דראָהען איינצופאַלען.

די קאָמיסיע האָט פעסטגעשטעלט, אַז די הייזלעך דראָהען נישט קיין שום געפאַהר.

וועלף!

(2) אין די לעצטע טעג זענען די לאָדזער און די לענטשיצער סטאַראָסטוועס אַלאַרמירט געוואָרען, אַז אין די לוטשמיעזשער און באַלדראָווער וועלדער אַרום לאָדז האָבען זיך בעוויזעןווילדע וועלף.

די סטאַראָסטוועס געהמען אָן מיטלען אויסצוראָטען די וועלף.

גיכערער פערקעהר אויף די צופאָהר-טראַמוואַיען.

(וו) די דירעקציע פון די צופאָהר-טראַמוואַיען האָט נעכטען בעקומען 14 נייע מאָטאָר-וואַגאָנעס, וועלכע ווערען שוין איבערגעגעבען צום געברויך. אַ דאַנק די נייע סיסטעמען פון די מאָטאָרען וועט די קאָמוניקאַציע קיין זגערזש, אָזאָרקאָוו, פּאַביאַניץ, זשגאָוו, טושין און אַלעקסאַנדער פערשנעלערט ווערען אויף 20 מינוט.

Dr. N. TRACHTENHERC

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

נאַרוטאָוויטשאַ 11, טעל. 33-16

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

לאַניוכאַ׳ס פּראָצעס היינט אין קרייז-געריכט.

היינט, 9 אַ זייגער פריה הויבט זיך אָן דער פּראָצעס געגען מערדער סטאַניסלאַוו לאַניוכאַ, וועלכער האָט אויף אַן אַכזריות׳דיגען אופן ערמאָרדעט דאָס פּאָרפּאָלק טישער (פּיעטריקאָווער 117) און זייער דינסטמיידעל באָראָווסקאַ.

דער מאָרד האָט בשעתו אויפגערודערט די גאַנצע שטאָט און עס האָבען זיך דאַן געטראָגען פערשידענע קלאַנגען, ווערסיעס, ביז מען האָט געכאַפּט דעם מערדער, וועלכער האָט אַליין איבערגעגעבען אויספיהרליך, ווי אַזוי ער איז זיין גרויזאַמען מאָרד בעגאַנגען.

ער איז געווען נאָמאָל אָנגעשטעלט ביי די טישערס, און האָט געטראָגען אויף זיי אַ האַס, ער האָט שוין פון לאַנג געהאַט בעשטימט זיי צו ערמאָרדען מיט אַ רויב-צוועק. דאָס געלד האָט ער בעדאַרפט, ווי ער האָט ערקלערט, זיך צו היילען. דאָס פערטראַכטע פערברעכען האָט ער אויסגעפיהרט אויף פאָלגענדען אופן:

זונטאָג, דעם 11־טען נאָוועמבער אינדערפריה, איז ער געקומען צו די טישערס און ערקלערט, אַז ער וויל קויפען אַ פּיאַנינאָ. ער האָט אויסגעקליבען אַן׳אינסטרומענט און ערקלערט, אַז ער וועט קומען מיט׳ן פאָטער נאָכמיטאָג די טראַנזאַקציע פערענדיגען. נאָכמיטאָג איז ער ווירקליך געקומען, נאָר אַליין, ער האָט געזאָגט, אַז דער פאָטער איז קראַנק און ער וועט די טראַנזאַקציע אַליין פערענדיגען.

די פרוי טישער איז אַראָפּגעגאַנגען מיט איהם אין לאַגער, וואו זי האָט זיך אַזעקגעזעצט ביי דער ביוראָ איהם אויסשרייבען אַ רעכנונג. (דער רעכנונג האָט שפּעטער געוויזען דעם וועג צום ענטדעקען דעם מערדער).

דער מערדער האָט דערווייל מיט אַ העקעל דערלאַנגט דער טישער אין קאָפּ אַריין. דער קלאַפּ איז געווען אַ טויט־קלאַפּ. ער האָט איהר אָבער דערלאַנגט נאָך עטליכע מאָל און נאָכדעם אַוועקגעשלעפּט דעם טויטען קערפּער ביי די פיס אין צווייטען צימער און זי אַוועקגעלעגט אונטער אַ פּיאַנינאָ.

אין אַ צוואַנציג מינוט אַרום איז אין לאַגער אַראָפּגעקומען דער צווייטער קרבן פון דעם מערדער — בראָניסלאַוו טישער.

ווען טישער האָט זיך אַוועקגעזעצט, נאָך נישט אָריענטירענדיג זיך, וואָס דאָ איז פאָרגעקומען האָט דער מערדער לאַניוכאַ פון אונטער דעם כאַלאַט אַרויסגעצויגען דאָס העקעל און אויך איהם דערלאַנגט אין קאָפּ אַריין. דער קלאַפּ איז נישט געווען קיין זעהר שטאַרקער, ווייל טישער האָט נישט פערלוירען דעם בעוואוסטזיין און אָנגעכאַפּט לאַניוכאַ׳ן ביי דער האַנד. דער פערברעכער האָט אָבער געהאַט פריי די רעכטע האַנד, און ער האָט מיט איהר דערלאַנגט זיין קרבן נאָך עטליכע צעהנדליגע טויט־קלעפּ.

אין לאַגער פון מוזיקאַלישע אינסטרומענטען איז נישט געווען וואָס צו רויבען. דאָס געלד, וואָס די ערמאָרדעטע האָבען געהאַט ביי זיך, איז געווען זעהר ווייניג. עס איז געבליבען צו פערגרינגען די אַרבייט: אַריינבעקומען זיך אין שטוב און ראַטען זיך צו־בעקומען צו דער אייזערנער קאַסע.

דאָס האָט ער געטאָן, ווען די דינסט באָראָווסקאַ איז אַרויס פון דער היים.

די קאַסע האָט דער מערדער נישט געקענט עפענען און ער האָט זיך געמוזט בעגנוגענען מיט עטליכע הונדערט זלאָטעס, עטליכע זילבערנע לעפעלעך, אַ זייגער א.ד. גל. נאָכדעם האָט ער זיך איבערגעטאָן אין טישערס פוטער און זיין הוט און אַרויס פון דער וואוינונג, פערהאַקענדיג די טיר אונטער זיך.

אַלס עדות געגען איהם אַלס פערברעכער האָט געקענט אַרויסטרעטען די איינציגע באָראָווסקאַ, וועלכע האָט געזעהען אינדערפריה אַז לאַניוכאַ איז געקומען און אונטערהאַנדעלט מיט די טישערס. דער מערדער האָט בעשלאָסען אָפּצורוימען דעם איינציגען עדות, צו דעם צוועק האָט ער אַרויסגענאַרט די דינסט און אין אַ טאַקסובקע זי אַוועקגעפיהרט אויף מילאַנאָווע גאַס וואו ער האָט אויך זי דערהרגעט.

לאַניוכאַ האָט, ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, זיך אָפּגעזאָגט פון אַ פערטיידיגער און פערטיידיגט זיך אַליין.

די קאַנצעלאַריע פון געריכט האָט אַרויסגעגעבען 350 אַריינטריטס־בילעטען.

בעדייטענד געשטיגען די פרעקווענץ אין די וואַרים- און דערנעהרונגס-פונקטען.

נעכטען, אין פערטען טאָג, זינט ס׳זענען געעפענט געוואָרען די וואַרים־ און דערנעהרונגס־פונקטען, איז כמעט אומעטום די פרעקווענץ געווען אַ בעדייטענד גרעסערע, אין איניגע פונקטען איז די פרעקווענץ געווען כמעט אַ דאָפּעלטע ווי אין די פריהערדיגע טעג. דאָס בעווייזט, ווי פּאָפּולער די פונקטען ווערען, געוואָרען און ווי גרויס עס איז די נויטווענדיגקייט אין זיי.

צווישען די בעזוכער האָט מען בעמערקט אַ גרויסע צאָהל אַזוי־גערופענע בכבודיגע מענשען, וועלכע האָבען זיך פריהער אָפּגעהאַלטען פון בעזוכען די פונקטען, נאָר איצט הויבען זיי אָן צו קומען. עס זענען אויך אין אַ רייה ערטער געקומען פיל קריסטען, כדי צו גענייסען פון דער וואַרימקייט און פון דער דערנעהרונג, וואָס ווערט אין די פונקטען אַרויסגעגעבען. אין הסכם מיט׳ן אָנגענומענעם פּרינציפּ, זענען די קריסטליכע בעזוכער אויפגענומען געוואָרען מיט דערזעלבער גאַסטפריינדליכקייט ווי די יודישע.

דער עקזעקוטיוו, וואָס פיהרט אָן מיט די פונקטען, האָט זיך געמוזט צופּאַסען צו דער געשטייגערטער פרעקווענץ און בעאָרדנען די ערטער מיט דעם נויטיגען, פערגרעסערטען סכום פּראָדוקטען.

אויך נעכטען האָט זיך בעמערקט זעהר אַ בעדייטענדער בעזוך פון קינדער. דער פרויען־פעראיין „וויזאָ" וועלכער נעהמט — בראש מיט די חשובע פרוי ד"ר רעזניק און פרוי ספּעקטאָר — דעם טעטיגסטען אַנטייל אין דער אַקציע, האָט זיך ווידער בעשעפטיגט מיט דער פראַגע וועגען עפענען אַ ספּעציעלען דערנעהרונגס־פונקט פאַר קינדער. עס איז שוין אָנגעמערקט דאָס אָרט פאַר דעם פונקט, פון די גאַסען אין באַלוט, אין סאַמע צענטער פון דער גרעסטער נויט. ס׳ווערט גענלאַנט, אַז פאַר די קינדער זאָל מען אין דעם פונקט, צו מיטאָג־צייט אַרויסגעבען פּאָרציעס הייסע קאַקאַאָ אויף ריינער מילך מיט זעמעל. דער קינדער־פונקט וועט שוין וואַהרשיינליך אין די נאָהענטסטע טעג געעפענט ווערען.

אין דערנעהרונגס־פונקט אויף פּולנאָצנאַ 7, האָט פרוי ליבע פריילין געשפּענדעט 2 ברויט (זי האָט מיטגעאַרבייט אויפ׳ן פונקט) און ה׳ יעקב אונגער — 5 ברויט.

הויז-בעזיצער מוזען ברענגען אין אָרדנונג די וואַסער-לייטונג.

(מ) אין דער שטעטישער סטאַראָסטווע איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ מיט דעם אָנטייל פון׳ם סאַניטאַרען אינספּעקטאָר ה׳ מיסיאָן וועגען דעם פּאַטאָלען סאַניטאַרען צושטאַנד אין שטאָט אין צוזאַמענהאַנג מיט די פרעסט און שנייען.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצוגעבען פאָראָרדנונגען די הויז־ווירטסלייט, אַז זיי זאָלען אין משך פון 7 טעג ברענגען אין אָרדנונג די וואַסער־לייטונג און קאַנאַליזאַציע און אַרויספיהרען די אומריינינקייטען, וועלכע קענען ביים צוטאַיען דינען אַלס פערשפּרייטער פון עפּידעמיעס.

עס איז ווייטער אין דער פאָראָרדנונג אָנגעוויזען, אַז צוליב די אָפטע שרפות, וועלכע מאַכען זיך איצט אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם וואַרימען די וואַסערלייטונג־רעהרען, זאָל מען זיך בעמיהען צו דערוואַרימען די פערפרוירענע רעהרען נישט מיט אָפענעם פייער, נאָר מיט הייס וואַסער.

אַ ספּעציעלע דאָקטוירים־קאָמיסיע וועט אַכטונג געבען, אַז די אויבענדערמאָנטע פאָרשריפטען זאָלען גענוי אויסגעפיהרט ווערען. אויך די געהעריגע פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען האָבען בעקומען ענטשפּרעכענדע פאָרשריפטען אין דעם ענין

אַזוי־אַרום איז צו האָפען, אַז אין משך פון אַ וואָך וועט אונזער שטאָט אַרויס פון דעם פּאַטאָלען סאַניטאַרען צושטאַנד, אין וועלכען זי געפינט זיך איצט.

מען זאָרגט פאַר דער בעקוועמליכקייט פון דער קאָמוניקאַציע אין לאָדז.

(מ) אין אינערן־מיניסטעריום איז עהע־נעכטען פאָרגעקומען אַ צווישען־מיניסטעריאַלע קאָנפערענץ, אויף וועלכער עס זענען בעהאַנדעלט געוואָרען די קאָמוניקאַציע־פראַגען פון לאָדז.

אויף דער זיצונג זענען געוועזען מצד דעם לאָדזער מאַגיסטראַט וויצע פּרעזידענט ראַפּאַלסקי און דער שעף פון דער שטעטישער אונטערנעהמונגס־אָפּטיילונג אינזשיניער בזשאָזאָווסקי.

וויצע־פּרעזידענט ראַפּאַלסקי און אינזשיניער בזשאָזאָווסקי האָבען גלייכצייטיג אינטערווענירט אין קאָמוניקאַציע־מיניסטעריום וועגען דעם באַהן־וויאַדוקט ביי וויסאָקאַ. ווי בעוואוסט איז דער פּראָיעקט צו בויען אַזאַ וויאַדוקט דורך דער באַהן־דירעקציע שוין איבערגעשיקט געוואָרען אין קאָמוניקאַציע־מיניסטעריום צו בעשטעטיגען.

סכנה פון אַ פערפלייצונג.

(2) נאָך דער גרויסער קאַטאַסטראָפע פון די פרעסט, שטעהט איצט פאַר די פערשידענע שטעט און שטעטלעך פון די לאָדזער וואָיעוואָדזטווע די געפאַהר פון פערפלייצונג

אין לאָדזער וואָיעוואָדזטווע געהען אַדורך די טייכען וואַרטאַ, פּראָסנאַ, נער און פּיליצאַ, וועלכע דראָהען ביי אויפטייען פון אייז אויסצוגיסען. די לאָדזער וואָיעוואָדזטווע האָט דעריבער שוין בעשלאָסען אָנצונעהמען מיטלען, כדי צו בעשיצען די ציווילע בעפעלקערונג.

נעכטען איז צו דעם צוועק פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ אונטער׳ן פאָרזיץ פון וויצע־וואָיעוואָדע לעוויצקי. קודם כל איז אָנגעוויזען געוואָרען אויף דער נויטווענדיגקייט צו פערזיכערען די בריקען איבער די טייכען פּראָסנאַ און וואַרטאַ, אַרום וועלכער די בעפעלקערונג איז זעהר אַ געדיכטע. ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען שוין אָנצוהויבען די אַרבייטען. ס׳שטעלט זיך אַרויס, אַז דאָס אייז אין די טייכען איז איין מעטער דיק און ביים ענדערן זיך פון דער טעמפּעראַטור קאָן קומען צו אַ געוואַלדיגער קאַטאַסטראָפע. ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען צו בויען פּראָוויזאָרישע באַראַקען פאַר דער בעפעלקערונג, וועלכע וועט ליידען פון אַנ׳עווענטועלער פערפלייצונג.

דער גערער רבי שליט"א אין לאָדז.

עהענעכטען אין אָווענד איז געקומען קיין לאָדז אויף אַ שמחה דער גערער רבי שליט"א. דער רבי איז געקומען אויף אַ תנאים.

אויפ׳ן וואָקזאַל און אומעטום, וואו דער רבי איז איינגעשטאַנען האָבען זיך פערזאַמעלט מאַסען חסידים, וועלכע האָבען געוואָלט דעם רבי׳ן געבען שלום. דער אַנדראַנג פון חסידים איז געווען אַזוי גרויס, אַז די פּאָליציי האָט געמוזט היטען די אָרדנונג.

די זשאַנדצעס בעקלאָגען זיך.

(2) ווי מיר האָבען שוין געשריבען אַנולירען די געריכטען אַזעלכע פּראָצעסען געגען לאָקאַטאָרען, וועלכע ווערען געפיהרט דורך די הויז־אַדמיניסטראַטאָרען און נישט דורך די ווירטסלייט אַליין. צוליב דעם, וואָס עס זענען פאַראַן פיל ווירטסלייט, וואָס וואוינען אין אַנדערע שטעט, צו גאָר אין אויסלאַנד, קומט אויס, אַז די הויז־אַדמיניסטראַטאָרען פיהרען אָן מיט דעם גאַנצען הויז. דאָס געריכט האָט זיי איצט אַ עקגענומען דאָס רעכט אָנצוגעבען אין געריכט, דעריבער שטעהט פאַר הונדערטער אַדמיניסטראַטאָרען צו פערלירען זייער עקזיסטענץ. דער פעראיין פון די הויז־אַדמיניסטראַטאָרען האָט דעריבער בעשלאָסען צו שיקען אַ דעלעגאַציע צום פּרעזעס פון לאָדזער קרייז־געריכט און צום יוסטיץ־מיניסטעריום וועגען אויפקלעהרען דעם ענין.

אַ נייע לאָטעריע-קאַנטאָר.

אויפ׳ן גרונד פון דער דעציזע פון דער גענעראַל־דירעקציע פון דער מלוכה־לאָטעריע ווערט געעפענט אין די נאָהענטסטע טעג דאָס ערשטע לאָטעריע־קאַנטאָר אין פּאַביאַניץ. דאָס וועט זיין אַ פיליע פון דער בעקאַנטער קאָלעקטור ס. יאַטקאַ פון לאָדז.

געענדיגט די גענעראל-דעבאטע פון ביודזשעט אין לאדזער שטאט-ראט.

רעדעס פון די ראטמענער ליכטענשטיין, מינצבערג און ביאלער.

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון שטאט-ראט איז ווייטער געפיהרט געווארען די גענעראל-דעבאטע צום ביודזשעט. לויט אונזערע פאראויסזאגונגען איז די אפאזיציע נישט געווען קיין געוואלדיגע. א חוץ די נ.פ.ר.'אווצעס, וועלכע האבען נישט געזשאלעוועט קיין גיפטיגע ארויסטרעטונגען געגען זייערע שונאים די פ.פ.ס., און קיין

אנטיסעמיטישע שטיקלעך

געגען יודען, האט קיין שום גרופירונג זיך נישט ארויסגעזאגט ענטשידען געגען ביודזשעט און האבען צוגעזאגט צו בעציהען זיך צו איהם זאכליך.

אויף דער נעכטיגער זיצונג האבען גערעדט די פארשטעהער פון 3 יודישע פראקציעס: בונד, ציוניסטען און אגודה.

דער ערשטער אין דער דיסקוסיע איז געווען דער נ.פ.ר.'אישער ראטמאן וואיעוואדזקי, ער האט נישט געפונען קיין גענוג שטארקע פארווארפען געגען מאגיסטראט און האט אפערירט, ווי זיין געוואוינהייט, מיט דעמאגאגישע רייד.

דעם גרעסטען טייל פון זיין רעדע, האט ראטמ. וואיעוואדזקי געווידמעט די

צו גרויסע סובסידיעס פאר די יודישע אינסטיטוציעס

אין וואיעוואדזקיס רעדע איז אויך געקומען צו א שטיקעלע סענסאציע. דער נ.פ.ר.'אווייעץ וואיעוואדזקי איז שארף ארויסגעטרעטען געגען זיין אמאליגען שותף די כאדעקעס, א זיי האבען זיך פערקויפט דעם בונד און די דייטשע סאציאליסטען.

נאכדעם נעהמט א ווארט

ראטמאן מינצבערג,

וועלכער האלט אין נאמען פון דער „אגודה"-פראקציע פאלגענדע רעדע: אין ביודזשעט, וועלכער ווערט פעסטגעשטעלט דורך דער סאציאליסטישער מעהרהייט פון שטאט-ראט, ווארפט זיך קודם-כל אין די אויגען דער ברייטער פערנעהם. דער ביודזשעט בעטרעפט די רעקארד-סומע פון 54 מיליאן זלאטעס. הגם מ'קען נישט דעם אויסערגעוועהנליכען ביודזשעט בעטראכטען פאר רעאל, ווייל מ'קען נישט וויסען, צי ס'וועלען זיין צו דעם צוועק די ענטשפרעכענדע קרעדיטען, מימוז אבער אנערקענען די בעמיהונגען פון מאגיסטראט צו פערגרעסערען די טעטיגקייט פאר דער שטאט.

דאס קען מען נישט זאגען וועגען דעם געוועהנליכען ביודזשעט, וועלכער האט אבער דעם פלוס, וואס ס'איז איהם פערהאן אנ'עודף פון 2 מיליאן זלאטעס. דער פרעזידענט האט אין זיין רעדע געפרובט בעווייזען אז בנוגע דער שטייער-בעלאסטונג שטעהט לאדז אויפ'ן לעצטען ארט. דער פרעזידענט האט אבער פערגעסען, אז נאכ'ן אראפרעכענען דעם ארבייטער-עלעמענט, וועלכער צאהלט נישט קיין גרויסע שטייערן, שטעהט

לאדז אין ענין פון בעשטייערונג אויפ'ן ערשטען ארט,

דער מאגיסטראט האט געוואלט מאכען אפשפארונגען, אבער זיי זענען דורכגעפיהרט געווארען נאר אויפ'ן חשבון פון סובסידיעס פאר פערשידענע קולטורעלע אינסטיטוציעס, די אפשפארונגען בעטרעפען 180 טויזענד זלאטעס ביי א ביודזשעט פון 54 מיליאן. דאס דערמאהנט דעם אנעקדאט וועגען דעם גביר, וועלכער וועלענדיג מאכען אפשפארונגען האט ער דאס אנגעהויבען פון די נדבות וועלכע ער האט געגעבען א היימישען ארימאן. כאראקטעריסטיש איז, אז ווען די ביודזשעט-קאמיסיע האט געוואלט העכערען די סובסידיע פאר דער האנדווערקער-שול אויף פאמארסקא 48, האט זי דאס געטון אויפ'ן חשבון פון ת"ת של הרב מייזעל, דער ביודזשעט פערווירקליכט נישט די ווערטער פון פרעזידענט, אז עס ווערען בעפרידיגט די בעדערפענישען פון אלע איינוואוינער, בעת די אלגעמיינע סובסידיעס בעטרעפען 1 מיליאן מיט 140 טויזענד זלאטעס, איז פאר יודישע אינסטיטוציעס, דאס הייסט, אויף א בעפעלקערונג פון 30 פראצענט אין אונזער שטאט גיט מען אויס נאר 140 טויזענד זלאטעס, פון דעם בעקומט דער בונד און פועלי-ציון 80 טויזענד זלאטעס, אזוי, אז עס בלייבט אויף אלע איבעריגע יודישע פילאנטראפישע, געזונדהייטס און בילדונגס-אינסטיטוציעס נאר 63 טויזענד זלאטעס, אין קיין שטאט האבען די יודען נישט אזא עוולה. צי דארף די יודישע בעפעלקערונג צאהלען

דאפעלטע שטייערען פאר'ן שפיטאל-וועזען,

איינמאל אין מאגיסטראט און איינמאל אין דער קהלה, דער מאגיסטראט האט זיך אפגעזאגט צו געבען א סובסידיע פון 10 טויזענד זלאטעס פאר'ן משוגעים-שפיטאל ביי דער קהלה. דאס זקנים-הויז ווערט נישט סובסידירט, הגם דאס געהערט צו די פליכטען פון מאגיסטראט, דער מאגיסטראט האלט זיך נאך ביז היינט אין צארישען „אוקאז" וועגען בעצאהלען דורך דער יודישער קהלה פאר שפיטאל-היילען פון ארימע יודען. דער מאגיסטראט האט נאך נישט געענטפערט אויף 2 בריף וועגען דעם, וואס איז אפגעשאפט געווארען דאס ספעציעלע מתים שטיבעל פאר יודען אין פאזנאנסקיס שפיטאל.

דער מאגיסטראט וועט זיכער נעהמען אין אכט די אלע עוולות און וועט זיי אויסבעסערן,

די אגודה פראקציע וועט שטימען פאר'ן ביודזשעט,

דאן רעדט אין נאמען פון דער ציוניסטישער פראקציע ראטמאן ביאלער.

הגם די ציוניסטישע פראקציע האט א פארשטעהער אין מאגיסטראט קען זי אבער אויף זיך נישט נעהמען די פעראנטווארטליכקייט פאר דער שטאטישער ווירטשאפט, די ציוניסטישע פראקציע בעציהט זיך צו דער ארבייט פון מאגיסטראט זאכליך. אין פיל אפטיילונגען איז צו בעמערקען בעדייטענדע אויסבעסערונגען, אויך אין

דער בעציהונג בנוגע די בעדערפענישען פון דער יודישער בעפעלקערונג

איז צו בעמערקען א ווענדונג צום גוטען, ווערען אבער נאך לאנג נישט בעפרידיגט די אינטערעסען פון די יודען. דאס איז הויפטזעכליך צו בעמערקען אין דער אפטיילונג פון סובסידיעס, ווען מען נעהמט אין בעטראכט די נויט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג, די גרויסע בעדערפענישען פון יודישען שול-וועזען, די ברייטע טעטיגקייט פון די יודישע געזונדהייט-אינסטיטוציעס, מוז מען אנערקענען, אז דעם פערטיילען פון סובסידיעס קען נישט בעפרידיגען די יודישע בעפעלקערונג.

די ציוניסטישע פראקציע מאכט אויפמערקזאם אז דער נייער קאנאליזאציע-שטייער וועט צופיל בעלאסטען די הויז-בעזיצער און אינדוסטריעלער. די פראקציע שטעהט אויפ'ן שטאנדפונקט, אז אזעלכע ארבייטען ווי קאנאליזאציע און וואסער-לייטונג מוזען אויסגעפיהרט ווערען פון אויסלענדישע הלוואות און נישט אויפ'ן ווירטשאפטליכען אופן.

אין די אלע פאלען, וואו ס'וועט זיך נישט ארויסווייזען קיין בייזער ווילען דארף דער מאגיסטראט נישט רעכענען קיין שטראף פאר פערלעגענע שטייערן, נישט מאכען קיין ליציטאציעס און נישט רואינירען קיינעמס פערמעגען. אין די יודישע געגענדען דארפען זיין מעהר שולען און היגיענישע לאקאלען. ס'דארפען איינגעפיהרט ווערען כשר'ע קיכען אויף די זומער-קאלאניעס פאר יודישע קינדער, די יודישע בערסע דארף ווערען גלייכבערעכטיגט מיט דער פוילישער, ס'דארפען בעפרידיגט ווערען די פאסטולאטען פון די יודישע האנדווערקער.

ציוניסטישע פראקציע וועט שטימען פאר'ן ביודזשעט.

נאכדעם, ווי עס רעדט ראטמ. ריכטער (דייטשע ארבייטס-פארטיי), וועלכער זאגט זיך ארויס פאר'ן ביודזשעט בעקומט א ווארט ראטמאן ליכטענשטיין, („בונד").

די איינציגע קארעקץ פון סאציאליסטישען מאגיסטראט, זאגט דער רעדנער, האט פיל בעלעהרענדע מאמענטען. קודם-כל מוז פעסטגעשטעלט ווערען, אז דער סאציאליסטישער מאגיסטראט וואלט זעהר שלעכט געטון, ווען ער וואלט די קאמונאלע פאליטיק געוואלט פיהרען אומאפהענגיג פון דעם, ווי אזוי עס געשטאלטעט זיך די אלגעמיינע פאליטישע לאגע אין לאנד. ווען דער נייער מאגיסטראט האט אנגעהויבען צו ארבייטען, האט ער בעקומען אן אנקעטע פון דער ווירטשאפטליכער באנק מיט דער פראגע, וויפיל וואלט לאדז געדארפט אויף אדורכצופיהרען שטעטישע אינוועסטיציעס, דער מאגיסטראט האט געענטפערט א 300 מיליאן זלאטעס, אויף אנדערע בעדינגונגען איז דאס אן אסטראנאמישע ציפער, אבער מ'זאל נעהמען אין בעטראכט אונזער ארימע שטאט, איז עס גארנישט פיל, אמאל איז געווען ביי די סאציאליסטען דיסקוסיעס צי מען דארף נעהמען אויסלענדישע הלוואות צי נישט, אבער היינט, ווען מ'ווייסט, אז אפילו די גרעסטע שטייערן קענען נישט אריינברענגען די נויטיגע סומעס איז עס שוין א קלאהרע זאך, דער נייער מאגיסטראט האט דעריבער אנגעשטרענגט אלע כוחות צו בעקומען די געפלאנטע הלוואה, ווען אלץ איז שוין געווען פערטיג איז געקומען די רעגירונג און האט

קאליע געמאכט די הלוואה,

די סאציאליסטען. מ'דארף זיך דעריבער נישט מאכען קיין אילוזיעס, אז ביי דער איצטיגער לאגע, וועלען קענען דורכגעפיהרט ווערען אלע פאסטולאטען פון פראלעטאריאט, דאס וועט קענען געטון ווערען נאר דאן, ווען די מאכט וועט איבערגעהן צו די ארבייטער און פויערים. דער מאגיסטראט האט געמוזט ביים צוזאמענשטעלען דעם ביודזשעט שניידען אויפ'ן חשבון פון ארימע קינדער, וואס דארפען גענומען ווערען אין ווינטערגנס-היים, פון ארימע זקנים, וואס דארפען הילף, ביי די איצטיגע בעדינגונגען קען דאס אנדערש נישט זיין.

דער פרעזידענט האט אונז גאנץ רייכליך געזאגט, אז נישט אלץ איז גוט, מיר האלטען אונטער דעם מאגיסטראט, ווייל ער האט געטון אלץ, וואס איז מעגליך אין די איצטיגע בעדינגונגען, הן אין דער הינזיכט פון בילדונג, פון געזונדהייטס-וועזען און געזעלשאפטליכען שוץ. דער נייער מאגיסטראט האט געטראפען די

שפיטאלען אהן א העמד

און אהן א ליילעך. די קינדערהיימען אין אנ'עלענדען צושטאנד. דאס אלץ איז איבערגענומען געווארען אין ארדנונג. א גרויסע ארבייט איז געטון געווארען ביים בויען די ארבייטער-הייזער, דער מאגיסטראט האט גוט געטון, וואס ער בויט שעהנע וואוינונגען און נישט קיין לעכער.

די נ.פ.ר. איז איצט נישט מעהר געבליבען ווי צו רייטען אויפ'ן פערדעל פון אנטיסעמיטיזם. יודען האבען דאס זעלבע רעכט אויף שפראך און קולטור ווי אנדערע און זיי וועלען זיך נישט לאזען אראפשטופען אלס

בירגער פון צווייטער קאטעגאריע,

ראטמ. וואיעוואדזקי דארף נישט אזוי שרייען וועגען דער יודישער פערפלייצונג ביי די שטאטישע ארבייטען, פון 3900 ארבייטער ארבייטען קוים 150 יודען.

די יודישע ארבייטער וועלען זוכען זייער רעכט אויף ארבייט,

דער גרויסער פעררינסט פון איצטיגען מאגיסטראט איז דער, וואס ער האט געמאכט אנ'איבערברוך אין דער בעציהונג צו די יודישע ארבייטער און צום אנטיסעמיטיזם בככל.

די בונדישע פראקציע וועט שטימען פאר'ן ביודזשעט. צום סוף טראגט ראטמ. ליכטענשטיין ארייין פאלגענדע פארשלאגען:

1) וועגען קענען זיך פערשטענדיגען אין די שטאטישע אינסטיטוציעס אויף יודיש;

2) וועגען פאלקס-שולען אויף דער מוטער-שפראך, דאס זעלבע אויך וועגען פראפ. שולען;

3) וועגען צונעהמען יודישע ארבייטער און אנגעשטעלטע אין קאנצעסיאנירטע אונטערנעהמונגען;

4) וועגען ענדערען די שטייער-געזעצען, אז ס'זאל גענומען ווערען נאר דירעקטע שטייערן.

נאכדעם ווי עס רעדען נאך די ראטמענער טאמאשעווסקי, וואלטשינסקי, שאט, קליקאר, פאלקאנסקי, פאפיעלאווסקי, ד"ר שיפמאן, ענטפערט דער פרעזידענט אין א גרויסער שעהנער רעדע און די זיצונג ווערט 2 א זייגער ביינאכט געשלאסען. מיט דעם האט זיך געענדיגט די גענעראל-דעבאטע היינט קומט ווייטער פאר א זיצונג פון שטאט-ראט.

* * *

אין דער רשימה פון די יודישע אינסטיטוציעס וואס בעקומען סובסידיעס זענען ארויסגעלאזען געווארען: גראסער קינדער-היים 2500 זל., „ארט" 8000 זל., „טאז" 8000 זל., און געז. צו פערשפרייטען טעכנישע בילדונג צווישען יודען (פאמארסקא 48) 7000 זלאטעס.

נייע טראמוויי-ליניעס.

(מ) צוליב דעם, וואס דער מערב-טייל פון אונזער שטאט פערברייטערט זיך אין דער ריכטונג פון קאנסטאנטינער און סרעברזשינסקא, איז ענטשטאנען די נויטווענדיגקייט דארט צו פערברייטערן אויך די טראמוויי-בעוועגונג.

צוליב דעם האט זיך דער מאגיסטראט געווענדעט צו דער לאדזער טראמוויי-דירעקציע, צי זי וויל אויסנוצען דאס רעכט, וואס זי האט לויט'ן אפמאך פון 1910 און אפקויפען דעם טייל פון דער צופאהר-ליניע, וועלכע ליגט אין די גרעניצען פון שטאט.

אין דעם פאל וואלטען די לאדזער טראמווייען צוגעגאנגען ביז צו דער קאלישער באהן-ליניע און וואלט פערלייכטערט די קאמוניקאציע פון דעם טייל שטאט מיט די אנדערע שטאט-טיילען.

פון דער האנדעלס-קאמער.

(—) ווי מען טיילט אונז מיט, זאל דאס האנדעלס- און אינדוסטרי-מיניסטעריום שוין האבען באמינירט אלס דירעקטאר פון דער האנדעלס-קאמער אין סאסנאוויץ דעם געוועזענעם וואיעוואדע דאראווסקי, אלס דירעקטאר פון דער ל א ד ז ע ר האנדעלס-קאמער אינזשינער ב י י ע ר און דעם שעף פון אנ'אפטיילונג אין לובלינער מאגיסטראט ד"ר קרינסקי אלס דירעקטאר פון דער האנדעלס-קאמער אין ליבלין.

די לאגע פון די לערן-יונגלעך.

(מ) צוליב די אפטע אנקלאגעס וואס קומען אן אין מאגיסטראט וועגען דעם, וואס פערשידענע אונטערנעהמונגען בעשעפטיגען צופיל לערן-יונגלעך, און אויך וועגען דעם, וואס די לערן-יונגלעך ווערען זעהר שלעכט בעהאנדעלט, האט דער וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי, אלס פארזיצער פון אינדוסטריע-אמט צונויפגערופען א קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון די אמייסטען פעראינטערעסירטע פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס.

וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי האט אין זיין ערעפנונגס-רעדע אנגעוויזען אויף דער וויכטיגער געזעלשאפטליכער בעדייטונג פון רעגולירען די פראגע פון טערמינאטארען, איידער דער מאגיסטראט הויבט אן אן אקציע אין דער הינזיכט, וואלט ער צוערשט געוואלט אויסהערען די מיינונג פון די סאמע פערפעראינטערעסירטע ארגאניזאציעס. ס'איז ענטשטאנען א לענגערע דיסקוסיע, אלס רעזולטאט פון וועלכער, די פארשטעהער פון די פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס האבען זיך ארויסגעזאגט פאר דעם רעגולירען די ראזיגע פראגע אויפ'ן וועג פון בעזונדערע פארשריפטען, וועלכע זאלען פעסטשטעלען די מאקסימאלע צאהל לערן-יונגלעך, וואס אנ'ארבייטס-געבער מעג האלטען אין פערהעלטניש צו די צאהל געזעלען.

*

(מ) צוליב דעם, וואס איינציגע נישט-בערופענע פערזאנען און אונטערנעהמונגען נעהמען אן לערן-יונגלעך, מעלדעט דער אינדוסטריע-אמט פון דער 1-טער אינסטאנץ, אז דאס רעכט צוצונעהמען שילער, האבען לויט דעם ארטיקעל 149 פונ'ם אויסטאז וועגען אינדוסטריע, נאר די פערזאנען, וועלכע האבען דעם טיטול פון א האנדווערקער-מייסטער. אדער געזעלען, וועלכע האבען אין משך פון 8 יאהר געארבייט זעלבסטשטענדיג אין דעם פאך.

די לעהר פון פאך קען מען אויך דורכגעהן אין די פאבריק-אונטערנעהמונגען, אונטער דער לייטונג פון פערזאנען, וועלכע פערמאגען ענטשפרעכענדע קוואליפיקאציעס.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(2) וואסיצקי, נאפיורקאווסקא 27; דאניעלעצקי, פיעטריקאווער 127; אילניצקי און צימער, וואלטשאנסקא 37; ליינוועבער, פלאץ וואלנאשטשי 2; הארטמאן, מלינארסקא 1; י. קאהאנע, אלעקסאנדראווסקא 80.

ז. סעגאלאוויטש און דער טונקעלער אין לאדז.

אין לאדז וויילען צוויי חשוב'ע געסט: דער פארזיצער פון יודישען ליטעראטען- און זשורנאליסטען-פעראיין, דער בעקאנטער שריפטשטעלער ז. סעגאלאוויטש און דער פאפולערער הומאריסט יוסף טונקעל (דער טונקעלער).

אויפגעריסען א דאמף-קעסעל.

(2) אין דער פאבריק פון דער אקצ. געזעלשאפט ט. ראזענבלאט האט נעכטען אין דער שליכטעריי אויפגעריסען א דאמף קעסעל.

דער אויפרייס איז פארגעקומען בעת די פאבריק איז געווען אין פולען גאנג. דער קלאפ איז געווען אזא שטארקער, אז אין דער גרויסער פאבריק זענען אויסגעהאקט געווארען אלע שויבען.

עס איז פערוואונדעט געווארען דער ארבייטער באראווינסקי, וועלכער האט בעקומען 4 וואונדען אין קאפ און דער ארבייטער בראניסלאוו וואיטשעכאווסקי. די סבה פון אויפרייס איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען. דער שאדען בעטרעפט 5,000 זלאטיס.

קאמף געגען ראק.

היינט, 6 אין אווענד קומט פאר אין זאל פון סוחרים-פעראיין, פיעטריקאווער 73, א פערזאמלונג פון דער לאדזער געזעלשאפט צו בעקעמפען די ראק-קראנקהייט.

ביי די מוזיקער.

(2) דער מוזיקער-פעראיין האט בעשלאסען זיך צו ווענדען מיט אנ'אינטערווענץ צום קריגס-מיניסטעריום וועגען דעם, וואס די מיליטער-ארקעסטערס שפילען אין קינא'ס, רעסטאראנען, קאבארעטען, בעלער און גארטענס און נעהמען אזוי ארום אוועק די פערדינסט-מעגליכקייטען פון די פראפעסיאנעלע מוזיקער.

די מעדיציניש=היגיענישע השגחה אין דער שולע.

וואס איז אויף דעם געביט אויפגעטון און וואס דארף געטון ווערן.

פון דר. מ. שוואלבע.

איינע פון די וויכטיגסטע צווייגען פון דער „טאז"־טעטיגקייט איז די מעדיציניש־היגיענישע השגחה איבער די יודישע שולען, סיי וועלטליכע, סיי רעליגיעזע.

דאס פערברענגען פון קינד אין פערלויף פון 10—12 לערנ־יאהרען טאג איין טאג אויס, מאנכמאל גאנצע טעג אין די ענגע דומפיגע צימערן, בו"אד אין דער צייט, ווען דער יונגער ארגאניזם נויטיגט זיך צום מייסטען אין פרישער לופט אין פרייע בעוועגונגען — קאן נישט בלייבען אהן אן איינפלוס אויף דעם קינדס געזונד און מעהרסטענטיילס ווירקט דאס שלעכט אויף זיין געזונדצושטאנד.

זעהר גרויס איז אויך די געפאהר פון אנגעהמען זיך אין דער שולע מיט פערשידענע קלעפיגע קראנקהייטען און הויפטזעכליך מיט טובערקולאזע.

שוין צוליב די דערמאנטע טעמים איז א חוב פון יעדער געזעלשאפט און יעדער געמיינדע צו זארגען פאר'ן געזונדצושטאנד פון שול־קינד, צו פערזיכערען די קינדער געגען דער שלעכטער ווירקונג פון דער שולע אויף דעם קינדס געזונד.

דער אמעריקאנער געלערנטער ראזענאו געהט אזוי ווייט אין זיינע אנשויאונגען וועגען דער נויטווענדיגקייט פון שול מעדיצין, דאס ער בעהויפטעט, אז דאס איינפיהרען פון שול צוואנג, נישט פערזיכערענדיג גלייכצייטיג פאר די קינדער גוטע היגיענישע בעדינגונגען ביים לערנען — גוטע וואסער, ריינע לופט, גרויסע און גרוימע שול־לאקאלען און דעסגלייכען — איז א פערברעכען פון דער מלוכה געגען פאלק.

אבער נאך פון אנ'אנדערן שטאנדפונקט איז וויכטיג די שול־מעדיצין. גראד אין דעם עלטער פון 6 ביז 14 יאהר איז אמלייכטסטען איינצובירגערן אין קינד היגיענישע געוואוינהייטען. צוגעוואוינען דאס קינד ריין־האלטען די הענד, די פיס און דעם גאנצען קערפער, אפט זיך וואשען, יעדען טאג רייניגען די ציין, מאכען גימנאסטישע איבונגען, פערברענגען א טייל פון טאג אויף דער פרישער לופט א. א. וו.

אט די היגיענישע געוואוינהייטען, וועלכע דאס קינד נעמט אין זיך אריין אין דער שולע, בלייבען שוין ביי איהם אויפ'ן גאנצען לעבען. דורך דעם קינד און א דאנק דעם קינד איז פיל לייכטער צו ווירקען אויף דער עלטערער בעפעלקערונג אין הינזיכט פון פערשפרייטע היגיענע. דער יודישער פאטער און מוטער קוקען זיך צו צו די „היגיענישע אויפטוען" פון זייער קינד, בעקומען פערשטענדניס און אכטונג דערצו און פיהרען דאס איין אין זייער טאג־טעגליכען לעבענסשטייגער.

סיסטעמאטישע אונטערזוכונגען פון שול־קינ־

דער זענען צום ערשטען מאל איינגעפיהרט געווארען אין בעלגיען אין יאהר 1874. ערשט אין 10 יאהר ארום האבען איינגעפיהרט ביי זיך שול־היגיענע פראנקרייך און דייטשלאנד, און דערנאך ענגלאנד און די פעראייניגטע שטאטען.

ביים היינטיגען טאג זענען טעטיג אין ענגלאנד 2500 שול־דאקטוירים און 4000 היגיעניסטינס, אין יאפאן 5000 שול־דאקטוירים.

אויף דעם לעצטען צוזאמענפאהר פון געזעלשאפטליכע טוער אויפ'ן געביט פון פאלקסגעזונדהייט אין וויען האט דער פראפ. טאנדלער, וועלכער פערנעמט אנ'אנגעזעהענעם ארט אין עסטרייכישען געזונדהייטס־מיניסטעריום, מיט שטאלץ פעסטגעשטעלט, אז ביי היינטיגען טאג איז נישטא אין וויען קיין איין שולע, וועלכע זאל נישט זיין בעזארגט מיט שול־ערצטליכער הילף, וועלכע זאל נישט זיין רעגעלמעסיג, מינדעסטענס איין מאל אין וואך, בעזוכט פון שול־דאקטאר און א קוואליפיצירטער שול־היגיעניסטין.

ביי אונז אין לאנד וואקסט די צאהל שול־דאקטוירים פון יאהר צו יאהר, און דערגרייכט היינט איבער 1000 אין גאנצען לאנד.

שוין אין אנפאנג פון זיין טעטיגקייט האט „טאז" געשטעלט זיך די אויפגאבע איבערצונעמען די מעדיציניש־היגיענישע השגחה איבער די פריוואטע יודישע שולן, חדרים, תלמוד תורות, הויפטזעכליך אין די שולען, בנוגע וועלכע די מלוכה און זעלבסט־פערוואלטונגען ערפילען נישט זייער חוב פון בעזארגען די שולען מיט שול־מעדיצינישער הילף.

אין פאריגען יאהר זענען אין גאנצען לאנד טעטיג געווען ביי אלע 56 „טאז"־אפטיילונגען שול־היגיענע פונקטען, וועלכע האבען געהאט אונטער זייער אויפזיכט 405 שולען מיט 36,872 קינדער.

נישט קוקענדיג דערויף, וואס די נויטווענדיגקייט און צוועקמעסיגקייט פון דער מעדיצינישער און סאניטארער השגחה איבער די שולען איז ביי היינטיגען טאג אנערקענט אין דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט, איז נאך נישט אויסגעארבייט געווארען קיין איינהייטליכער פלאן, ווי אזוי די ארבייט דארף געפיהרט ווערען; וואס געהערט צו די אויפגאבען און פליכטען פון דעם שול־דאקטאר און וואס קען אדורכגעפיהרט ווערען פון דער לעהרערשאפט; ווי אפט דארפען די קינדער אונטערזוכט ווערען, ווי אפט דארף דער שול־דאקטאר בעזוכען די שולען א. א. וו.

די טעארעטישע פראגען האבען פערנומען פיל צייט אויף דעם ערשטען דאקטוירים־צוזאמענפאהר פון „טאז" אין ווארשא אין יוני פון פאריגען יאהר.

דער פראגע איז געווידמעט געווען די לעצטע פרעזידיום־זיצונג פון לאדזער „טאז". דער שרייבער פון די שורות האט צוגעשטעלט א גענויען פלאן ווי אזוי די שול־היגיענע ארבייט אין לאדזער „טאז" דארף אוועקגעשטעלט ווערען. די פערוואלטונג פון לאדזער „טאז" דארף לויט זיין פלאן פערגרעסערן די צאהל שוהל־דאקטוירים, כדי פאר יעדען דאקטאר זאל אויסקומען א קלענערע צאהל שולען און קינדער. די שול־דאקטוירים זאלען א גרויסען טייל פון זייער צייט ווידמען אויף פארלעזונגען און שמועסן מיט די קינדער וועגען היגיענע, עס זאלען ארגאניזירט ווערען ספעציעלע קאנפערענצען מיט די עלטערן וועגען פיזישער דערציהונג פון זייערע קינדער, וועגען פערשידענע קראנקהייטען און געזונדהייטס־פראבלעמען, די אונטערזוכונג פון די קינדער, און איבערהויפט פון די שוואכערע קינדער, זאל פארקומען אין אנוועזענהייט פון די עלטערן, כדי די עלטערן זאלען באלד זיין אינפארמירט וועגען געזונדצושטאנד פון זייער קינד, עס זאל איינגעפיהרט ווערען אין אלע שולען גימנאסטישע איבונגען, די קינדער זאלען נאך עפטער געבאדען און געשוירען ווערען, די לעהרערשאפט און די עלטערן זאלען אריינגעצויגען ווערען אין דער שול־היגיענע ארבייט.

דער פלאן איז בעשטעטיגט און אנגענומען געווארען. אינגיכען וועט מען צוטרעטען איהם צו פערווירקליכען דאס וועט פאדערן גרויסע פינאנציעלע מיטלען. די אויסגאבען אויף דער שול־היגיענע זענען היינט צוטאג זעהר גרויס און וועלען נאך פערגרעסערט ווערען. מיר זענען אבער טיף איבערצייגט, אז די ברייטע יודישע בעפעלקערונג, וועלכע שטיצט „טאז" אין אלע צווייגען פון זיין פערשידענארטיגער ארבייט, וועט אויך אנערקענען די וויכטיגקייט פון שול־היגיענע־טעטיגקייט און וועט ווייטער נישט־אפזאגען איהר פינאנציעלע הילף.

צו די עלטערן פון קינדער אין שול־עלטער ווענדען מיר זיך מיט א הייסען אן פרוף:

שיקט אייערע קינדער נאר אין די שולען, אין וועלכע עס איז איינגעפיהרט א היגיעניש־מעדיצינישע השגחה.

שיקט אייערע קינדער נאר אין די שולען, וועלכע ווערען רעגעלמעסיג און אפט בעזוכט פון א שול־דאקטאר און א קוואליפיצירטע היגיעניסטין, וועלכע שטרעבען צו פערהיטען אייערע קינדער געגען קראנקהייטען, און אויפצוהויבען דעם סאניטאר־היגיענישען מצב פון די שולען גופא.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקריטונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פראצעדור פון וועטליכע פראצעדורען
...
ליכט מיט, נארימעטען א. ז. ו.
עמפפאנג פון 5—7 אין אבענד.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערן, נאז, האלז־ און לונגען־קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און 5—7 נעמט אויך אן
אין לעטשניצע, נאווראשער 17 פון 10—1 און פון 2—3.

יודישער קאמער־טעאטער
ליישונג: מ. בראדערזאן.
„ארט"
זאכאדניא 43
היינט — 1 פארשטעלונג:
אנהויב 9.45 א זייגער אווענד
מיט'ן אנטייל פון גאנצען „ארט"־אנסאמבל
דער פראכטפולער 5. קארנאוואל־פראגראם
א. נ. „מאסקאראד"
1) אובערטור. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער וואלד־גזלן. 6) א מויד א צימעס. 7) א קרבן פון קארנאוואל. 9) דער ווייסער מאסקאראד.
ס'נעהמען אנטייל: שיינע מרים, א. ראזען, לאלא זילבערמאן, מינא בערן, מ. פעטערמאן, זיסעלע גירל, לילי פערי, ש. דזשיגאן, מ. פולאווער, י. רייגנלאס, מ. נעלקען, י. שומאכער, ש. גאלדשטיין, מ. קאן און י. יערעס.

רודאלף ערמארדעט.

דעם חתן פון זיין געליבטער.

.2

מערי האט פון אנהויב סימפאטיזירט מיט דעם יונגען פירשט. צו דעם ערשטען וויזיט איז ער געקומען נענען דעם אנגענומענעם מנהג אין דער מיטאג־שעה און ער האט דעם גאנצען עולם אונטערהאלטען מיט זיינע שעהנע רייד. ער האט זיך געזעצט צום פארטעפיאן, האט געשפילט און געזונגען פאלקס־לידער, און געבליבען איבער דעם נאכטמאל ביז איבער האלבער נאכט. מערי האט אויף דעם יונגען פירשט געמאכט — ווי ער האט זיך שפעטער אליין אויסגעדריקט — א „גיגאנטישען איינדרוק".

אין משך פון דער וואך איז ער געווען א גאסט ביי דער פאמיליע וועטשערא און די מוטער האט איהם גערן איבערגעלאזען אליין מיט דער טאכטער. ביי דעם אנדערען וויזיט, האט מערי בעוואונדערט די ספעציעלע פיינפיהלינקייט פון פירשט בראגאנצא, ביי דעם דריטען וויזיט האט זי געקענט אויספיהרליך זיין ביאגראפיע. דעם 4. טאג האט ער איהר געבראכט א ספעציעל אויפגעשריבען ליבעס־געדיכט, וואו ער האט געבעטען ווענען איהר האנד. ער איז פאר איהר געפאלען אויף דער קניה און האט געקושט דעם ראנד פון איהר קלייד.

מערי האט זיך צולאכט צוליב דעם „שטורם פון התלהבות". אבער זי האט רעמארקט בעמערקט צוויי גרויסע טרעהרען אין זיינע אויגען און עס האט זי גענומען א רחמנות אויף דעם יונגען באן. זי האט איהם צוגעזאגט זיך צו פערטראכטען איבער דעם ענטפער, זי האט זיך דערביי אבגעגעבען רעכענשאפט, או זי געפעלט איהם, אבער, אז זי ליבט איהם נישט. ער האט זיך פאר איהר אויסגעוויזען ווי א קינד, אבער נישט ווי א דערוואקסענער מענש!

דעם אנדערען טאג האט זי עס איהם געזאגט אפען: איך ליב אייך נאך נישט.

ער האט געענטפערט, אז ער וועט ווארטען אהן א סוף, ביז ער וועט נישט דערהערען פון איהר דאס ווארט „שוין", מערי איז בשעת די ווייטערע אונטערן געבליבען זיצען גאנץ טרויעריג איז בער געזעלשאפט פון בראגאנצא.

דעם אנדערען טאג האט מערי אפגעהאלטען א שמועס צווישען 4 אויגען מיט בראגאנצא. זי האט איהם געזאגט:

— איהר קענט נאך מיך נישט. פירשט, דו האסט דיר געשאפען א בילד פון עפעס א „מלאך", דו גזייסט איבערהויפט נישט, אז איך בין א ווילדע מויד, קאפריזנע, רעספאטיש, שלעכט, עגאאיסטיש, אומדאנקבאר. עס דערווארט דיך א שרעקליכע ענטוישונג, אויב איך וועל דיר געבען מיין האנד.

— איך ליב דיך צום משוגע ווערען. מערי, דערלויב מיר אוועקצוגעהען מיט א ביסעל האפנונג.

דעם אנדערען טאג איז פירשט בראגאנצא געקומען מיט הארצקלאפעניש צו מערי, כדי צו הערען פון איהר דעם ענטגילטיגען ענטפער.

ער האט זי געטראפען מיט א שטראהלענדיג פנים און אזוי פרעהליך, ווי ער האט זי נאך קיין מאל נישט געזעהען. ער האט זי געטראפען אין א פייערליכען מאמענט פון אנמעסטען א קלייד, וואס איז צוגעגרייט געווארען פאר דעם מארגנדיגען טאנץ־אונטערהאלט.

בראגאנצא איז געווען אין שלעכטען הומאר. ער האט מיט ציטערניש געווארט אויף דעם פסק פון מערי. עס האט זיך איהם אויסגעוויזען, אז מערי, וואס איז דערפרעהט מיט דעם קלייד, האט גענצליך פערגעסען אהן איהם.

— וואס איז אייך פירשט? — האט זי געפרעגט.

בראגאנצא האט איהר דערצעהלט, אז דאס ווירקט אויף איהם די מארגנע ענדערונג אין דער שטימונג פון קרוינפרינץ רודאלף, וואס בעאומרוהיגט די הויף־קרייזען. דאס ערשטע מאל האט ער אנגערופען דעם נאמען פון רודאלף, וועלכען ער האט בעצייכענט אלס זיינער א זעהר גוטען פריינד.

מערי האט זיך פערטראכט.

— דו ענטפערסט מיר נאך נישט אין אונזער ענין? — האט ער געפרעגט מיט א רוהיגער שטימע.

— דער ענטפער איז גרייט.

— און ווי אזוי איז ער אויסגעפאלען?

זי האט אנגענומען פריינדליך זיינע ביידע הענד און האט גערעדט גאנץ פאמעלעך:

איך בין געקומען צו דער איבערצייגונג, אז איך בין אומגליקליך אין לעבען. איך בין איבריג אויף דער וועלט. איך פיהל זיך אומגליקליך. פאר וואס? פרעג נישט! אפשר וועל איך דיר עס אמאל זאגען. דו ווילסט מיך? איך בין גרייט דיר צו שענקען מיין קערפער. אבער געדענק! דו וועסט מיך נאר אזוי לאנג האבען, ווי לאנג איך וועל דיר נישט זאגען, אז איך האב ליב אנ'אנדערען און פערלאז דיך. ביסטו מסכים צו דעם בעדינג, דאן קאן איך דיר ענטפערען „יא".

ער איז געווען ווי משוגע און האט כמעט געשריגען פאר פרייד.

— מערי! איך פערשטעה גאר נישט, אבער איך ווייס, אז מיר וועלען זיין ביידע איבערגעווערנ־ליך גליקליך.

עס האבען איהם געשטיקט די טרעהרען. ער האט געענדיגט:

— דערלויב מיר דיך צו קושען!

נישט ווארטענדיג אויף קיין ענטפער, האט ער זי אנגעהויבען צו פערשיטען מיט קושען. זי איז געשטאנען רוהיג און גלייכגילטיג.

ענדליך האט זי זיך אנגערופען:

— איך האב צו דיר א ביטע. גיב מיר א בשבועה, אז דו האסט מיך ליב און טראג דיך איצט אפ איך בין אזוי מיר, או איך וועל זיך נאך נאך פיהלען, נאך דאן, ווען דו וועסט נישט זיין.

אזוי ווען ער איז שוין געשטאנען ביי דער טיר, האט זי איהם נאך צוגעקנערעט און איהם געזאגט פאלגענדעס:

— האלט דערווייל נאך אלס בסוד, אזוי לאנג, ווי לאנג איך וועל דיר נישט דערלויבען צו דערצעהלען עס דער וועלט.

— וואס נעהט מיך אן די וועלט? דו ביסט מיין וועלט. איך וועל שווייגען ווי לאנג דו וועסט מיר נישט דערלויבען ארויסצושרייען דער וועלט מיין גליק.

בראגאנצא איז ארויסגעלאפען און מערי האט מיט נשואלר פערקלאפט די טיר.

די מוטער האט זיך אויך דערשראקען און איז געקומען אריינצולויפען:

— וואס איז דיר געשעהען מערי?

— גאר נישט... איך בין שוין נאכ'ן ווארט מאמע.

— אבער דו וויינסט דאך, מיין קינד...

— ס'איז גאר נישט, מאמע.

מערי האט זיך נאך מעהר צעוויינט. די אלטע באראנין האט זיך דערשראקען, אבער ענדליך האט זיך מערי בעהערשט און האט געטון א שמייכעל...

— ועהסט מאמע, איך לאך שוין.

מערי האט זיך אריינגעלעגט אין בעט און איז באלד איינגעשלאפען געווארען.

די מוטער איז נאך געשטאנען א וויילע נעבען איהר און האט געטראכט:

הלואי זאל זי זיין גליקליכער פון מיר.

(ווייטער קומט).

די יובילעאום-פייערונגען

פון יודישען אקאדעמישען פילאזאפען-פעראיין אין וויען.

וויען. (יט"א) אין דער אולא פון היגען אוני־ווערזיטעט איז פארגעקומען א פייערונג, געווידמעט דעם 20־יעהריגען יובילעאום פון יודישען אקאדעמישען פילאזאפען־פעראיין ביים אוניווערזיטעט.

מיט א גרויסער רעדע איז אויף דער פייערונג ארויסגעטרעטען דער אוניווערזיטעטס־רעקטאר, פראפעסאר פון קאטאלישער טעאלאגיע איניצער. דער רעקטאר האט אין זיין רעדע אונטערגעשטראכען די גרויסע לייסטונגען פון די יודישע געלעהרטע, וועלכע האבען, פיל מיטגעווירקט צו דעם רוהם פון דער וויענער הויכשול. פראפ. איניצער האט אנגעוויזען אויף דער גרויסער אכטונג, מיט וועלכער די וויסענשאפטליכע וועלט בעציהט זיך צו די יודישע דערגרייכונגען, סיי אין אלטערטום, סיי אין די נייע צייטען און הויפטזעכליך אין דעם ארץ־ישראל־אויפבוי, מיט וועלכען דער רעקטאר האט זיך פערזענליך בעקענט. דער רעקטאר האט אויך געלויבט די יודישע סטודענטענשאפט, וועלכע צייכענט זיך אויס מיט דער פלייסיגקייט און איז אן אניעלעמענט פון רוה און ארדנונג.

א זעהר פריינדליכע רעדע האט געהאלטען אויף דער פייערונג דער דעקאן פון פילאזאפישען פאקולטעט.

צום ערשטען מאל נאך דעם קריגס־שלום האבען זיך די פארשטעהער פון דער וויענער אוניווערזיטעטס־מאכט בעטייליגט אין א יודישער אקאדעמישער פייערונג.

ביי א גרויסער צאהל יודען אין סאוויעט-רוסלאנד ווערט צוגענומען דאס וואהל-רעכט.

קאמיסיע פון די ענינים פאר נאצ. מינדערהייטען בעטראכט די פראגע.

מאסקווא. (יט"א) אין די איצטיגע איבער־וואהלען וואס קומען פאר אין רוסלאנד, ווערען א גרויסער צאהל יודען אויסגעשלאסען פון וואהל־רעכט. דאס רוב פון די אויסגעשלאסענע זענען אדער רעקלאסירטע ארימע לייט אדער אַרבייטער, אמאליגע „נעפלייט", וואס האבען אבער שוין יאנג נישט צום „נעפ" קיין שייכות. די סאוויעטישע אד־מיניסטראציע בעהאנדעלט אבער די פראגע שטרענג פארמעל. אויב א יוד האט נאך נישט קיין פולע פינף־יאהר ארבייטס־סטאַזש, ווערט ער אויסגע־שלאסען פון די וואהל־בערעכטיגטע און פערלירענ־דיג דאס וואהל־רעכט, פערלירט ער אויך שוין א סך פריוויליגיעס און רעכט אין דעם אלטעגליכען לעבען.

אין פיל ערטער האט מען אויסגעשלאסען ביז 50 פראצ. פון דער יודישער בעפעלקערונג פון וואהל־רעכט. דער צענטראל־קאמיטעט פאר די ענינים פון די נאציאנאלע מינדערהייטען ביי דער ראטען־רעגירונג האט וועגען דער פראגע פון די יודישע וועהלער אינטערוועניערט ביי דער צענטראלע וואהל־קאמיסיע, די קאמיסיע האט איז צו א ענ־האנג רערטיט פונאנדערגעשיקט צו ריקרייזוואהל־קאמיסיעס א ספעציעלען צירקולאר, אין וועלכען עס ווערט פעראָרדענט, אז אין די ערטער, וואס די צאהל אויסגעשלאסענע איז זעהר גרויס, זאל פאר־קומען א צווייטער קאנטראל פון די אויסגעשלא־סענע.

סעקוועסטרירט ביי א ווילנער שניידער דעם קליענט'ס מאנטעל.

פון ווילנע שרייבט מען; דער זייגערמאכער ה' איסערס (ליטעראצקע 7) האט געבראכט צו א יודישען שניידער אויף שוארצאווע געסל סחורה אויף א מאנטעל.

האט זיך צום שניידער אראפגעלאזט א סעק־וועסטראטאר נאך א פערלעגענעם שטייער, ווען דער שניידער האט געענטפערט, אז ער האט נישט איצט קיין געלד האט דער סעקוועסטראטאר ארויס־גערופען א פוהר און אנגעהויבען צוזאמענפאקען די גאנצע סחורה פון טיש דערינען אויך ה' איסערס סחורה אויפ'ן מאנטעל נישט קוקענדיג אויפ'ן שניי־דערס פערזיכערען, אז דאס איז פרעמדע סחורה. דער סעקוועסטראטאר האט פערלאנגט, אז מען זאל איהם ברענגען דעם אייגענטימער פון דער סחורה. דער לעצטער איז טאקע באלד געקומען צו לויפען אין איין אטעם און בעשטעטיגט אז די סחורה איז טאקע זיינע.

דער סעקוועסטראטאר האט זיך אבער מיט איסערס בעשטעטיגונג נישט בענוגענט און פער־לאנגט, אז אלס בעווייז, זאל איהם איסערס וויזען א חשבון פון געשעפט, וואו ער האט די סחורה געקויפט.

ה' איסערס האט געענטפערט, אז דעם חשבון האט ער נישט ביי זיך און ער דארף איהם ארויס־נעהמען אין דאס געשעפט וואו ער האט די סחורה געקויפט.

דער סעקוועסטראטאר האט צוגעזאגט וואר־טען ביז איסערס וועט איהם ברענגען דעם חשבון און איסערס איז אוועקגעלאפען נאכ'ן רעכנונג.

די גרויס איז אבער געווען איסערס פער־צווייפלונג, ווען קומענדיג צוריק מיט'ן חשבון אין האנד, האט ער דעם סעקוועסטראטאר מיט זיין סחורה שוין נישט געפונען, מחמת אין דער צייט ווען ער איז אוועק נאכ'ן חשבון, האט יענער צוגענומען דעם שטאף און אוועקגעפיהרט אין די ליצי־טאציע־סקלאדען.

ה' איסערס איז אוועק צום שעף פון 3־טען שטייער־אמט ה' שאזרייקאן און בעוויזענדיג איהם די חשבונות, געפאדערט אומצוקעהרען איהם זיין סחורה.

דער שעף האט אבער געענטפערט, אז איסערס דארף אנגעבען א בקשה מיט שטעמפעל־מארקעס און דאן וועט ער דעצידירען.

אזוי זענען זיך נוהג אונזערע סעקוועסטראטא־רען און זייערע שעפען בעשטעטיגען זייער הנהגה.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. אין דערהיים פון 3—5 נאכמיטאג.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.

נאר 6 קאנצערט-פארשטעלונגען!

פון די בעליבטע און בעוואוסטע ארטיסטען פון דעם ערשטען יודישען קליין-קונסט-טעאטער

„אזאזעל"

אלא לילית, וו. גאדיק, י. סטרוגאטש,

נאדיא קארעני, סיבירצעווא, פאטאשינסקי, זיצאנאוויטש און אנסאמבל.

היינט. דאנערשטאג, 21-טען פעברואר	מאנטאג, דעם 25-טען פעברואר
פרייטאג, " 22-טען	דינסטאג, " 26-טען "
זונטאג, " 24-טען	מיטוואך, " 27-טען "

ס'ווערט געשפילט

דאס אויסערגעוועהנליכע פרעהליכע פראגראם

הוליע קבצן!

אנהויב פינקטליך 9 אווענד.

קאנפעראנסיע: וו. גאדיק.

רעזשיסער: יוסף סטרוגאטש.

בעמערקונג: שבת, ד. 23-טען, ווערט נישט געשפילט.

מוזיקאל. לייטונג: ל. זעלמאן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

צושטאנד און פערספעקטיווען פון מאסקווער יודישען מלוכה-טעאטער.

(ענדע פון 3-טער זייט).

קאנען פערענטפערט ווערען פיל פעהלערען פון זיין ביז־איצטיגען גאנג.

נישט נאר אונזער טעאטער לעבט איבער א קריזיס, זאגט מיכאעלס, נאר אויך אנדערע רעוואָ־לוציאנערע טעאטערן, ווי „מייערכאלדס" און „רע־וואלוציע־טעאטער" לעבען איהם איבער. דער קריזיס שטעהט פאר אונז, ער מוז געלעזט ווערען. ער וועט געלעזט ווערען.

ער ווייזט אן, אז אין טאג־אָרדנונג פון טעאטער שטעהט די פראגע וועגען א היינטצייטיגער פיעסע און זאגט ארויס די זיכערקייט, אז די רעפערטואר־פראגע וועט ווערען געלעזט. ער שטיצט אויך ליט־וואקאס טענות, אז מען קאן און מען דארף בעפרישען און בענייען די כוחות פונ'ם טעאטער דורך א שול.

מיכאעלס שטרייכט אבער אונטער, אז אויב דער רעפערטואר־קריזיס איז א נארמאלער קריזיס פון וואוקס, לעבט איבער דער טעאטער א חוץ דעם נאך א בעזונדערן קריזיס אין צוזאמענהאנג דערמיט וואס „דער קאפ" פונ'ם טעאטער, גראנאווסקי, איז נישט מיט'ן טעאטער.

מיכאעלס אנערקענט, אז גראנאווסקי איז בע גאנגען פיל פעהלערען, ער איז שולדיג אין דעם, וואס בעת די נאסטראלען, האט זיך איבערגעריסען די פערבינדונג צווישען דעם טעאטער און די געהעריגע אנשטאלטען, גראנאווסקי איז אויך בעגאנגען א רייה פעהלערן אין ווירטשאפטליכען זין. דאס פערקלענערט אבער נישט גראנאווסקי'ס ווערט פאר'ן טעאטער. דער טעאטער־קאלעקטיוו איז ארגאניש פערבונדען מיט גראנאווסקין און איינע פון די הויפט־אויפגאבען וואס שטעהן איצט, איז אומקעהרען גראנאווסקי'ן צו דער ארבייט אין טעאטער.

ער בעטאנט אויך, אז שטעלען די פראגע אזוי, אז מיר האבען א קריזיס און א קריטישע לאגע איז נישט ריכטיג, דער קריזיס איז נעהוען נאך פריהער אי איצטער איז ער נאך געווארען בולט'ער.

נאכדעם ווי א גאנצע רייה רעדנערס האבען זיך ארויסגעזאגט, קריטיקירענדיג די ריכטונג פונ'ם טעאטער, ווי אויך גראנאווסקי'ן און צוזאמען דערמיט אנטוויקענדיג אויפ'ן גרויסען ווערט פונ'ם טעאטער אין דער נויטווענדיגקייט איהם צוריק צו ברענגען, האט געהאלטען א גרויסע רעדע טשעמערינסקי, צווישען אנד. האט ער געזאגט:

וואס, האט ביי היינטיגען טאג, אין דער לעצ־טער צייט וואקסט די אומצופרידענקייט מיט'ן רע־פערטואר, און דאס, וואס מיר האבען די מעגליכקייט צו שטעלען נייע פארערונגען דעם טעאטער, האבען מיר צו פערדאנקען דער פרוכטבארער ארבייט פונ'ם טעאטער, וועלכער האט גרויסע פערדינסטען, וועל־כער האט געשאפען די באזע פאר ווייטערדיגער ארבייט. און ווייל מיר ווייסען דאס אגב וויל מיר ווילען, אז דער טעאטער זאל געהן פאראויס, שטעלען מיר אויס נייע פארערונגען.

טשעמערינסקי שטרייכט אונטער, אז דאס, וואס דער טעאטער האט געגעבען און דאס, וואס ער איז געווארען, — איז א פערנומענע פאזיציע, און פון דער פאזיציע טאר מען זיך נישט אפזאגען.

צום סוף האבען נאכאמאל גערעדט מיכאעלס און ליטוואקאוו. ביידע האבען אונטערגעשטראכען, אז דער טעאטער דארף האבען א נייעם רעפערטואר און אז גראנאווסקי איז אומבעדינגט נויטיג פאר טעאטער. אלע רעדנער האבען בעטאנט, אז די פראגע פון קיום פון טעאטער איז נישט קיין מאטעריע־לע, נאר א מאראלישע.

ע—ס.

דער שווארצער וואלף

(ראמאן). (66

שוין זינט האט זיך דזשייקאבס געוואלט אין איהם נוקם זיין פאר דעם, וואס ער האט אונטער־שטיצט לילי'ן בעת'ן ענטלויפען?

אדער האט איהם דזשייקאבס געהאלטען פאר שולדיג אין ערעסט און דעם טויט פון גרעבס'ן?

און אפשר גאר איז אין דער שטיק פלוידעריי פון ווערטהיימער'ן וועגען דעם „אינטערנאציאנא־לען סינדיקאט פון „מאסקעס" דא א שטיקעל אמת, און זיי ווילען אומברענגען זייערען א קאנקורענט, כדי צו אפרייניגען דעם וועג אויף דער צוקונפט?

דאס אלץ איז געווען צו אויסטערליש.

היינט וואו זשע האט ער געזאלט זוכען די אייגענטליכע סיבות פון זיין פערפאלגונג.

ס'קאן זיין, אז דזשייקאבס האט געפיהלט א געהיימען האס צו וואלדעק'ן גופא, און נישט ספעציעל צום „שווארצען וואלף".

ער האט דאך אבער איהם פריהער קיינמאל נישט געקאנט און נישט געזעהן!..

אלזא, וואס פאר א רעטעניש שטעקט דא?

פונאנדערקלייבענדיג זיך אין פערשידענע חשדים און כוונות האט וואלדעק געפיהלט, אז ער ווערט בעהערשט פון גרימצארן און פער־צווייפלונג.

ער האט זיך געגעבען דאס ווארט, אז נאכ־דעם, ווי ער וועט היינט מאכען דאס ערשטע „משא ומתן" נאך זיין צוריקוואכען, וועט ער ענטלויפען קיין דייטשלאנד, און ווען ער וועט זיין זיכער, אז ער איז געווארען אויס אקטועל, וועט ער זיך צוריקקעהרען קיין ווארשא, כדי ארויסצוגעבען קאטשאלקאווסקי'ן, (אויב יענער וועט בלייבען לעבען נאך דער אויטא קאטאסטרא־פע) אומצוברענגען פאפינא'ן, און צווינגען ווערט־היימער'ן ארויסצוקריגען ביי דזשייקאבס'ן דער־קלערונגען, אויב אפילו ס'זאל האלטען ביים דער־שטיקען דעם אלטען מיט די אייגענע הענד...

טראכטענדיג אזוי איז ער צוגעגאנגען ביז צום אפגעזונדערטען הויז פון דער פרוי אמבער, און פארזיכטיג צונויפגעשטעלט אין די געדאנקען א נייעם פלאן פון דער אטאקע.

דאס פאריגע מאל, ווען ער איז דא געווען, האט ער בעמערקט, אז די ציגעל אויבען אויף דער וואנד ליגען שלעכט, און קענען ארונטער־פאלען.

ער איז געבליבען א ווײלע שטעהן און ווארטען.

די וואנד אין הויף איז געווען ספעציעל געשעדיגט.

וואלדעק האט זיך נישט בעדארפט א סך מטריח זיין, כדי ארויסצונעהמען איין ציגעל און שאפען אזוי־ארום א טרעפעל אין דער וואנט.

אינ'ם הויז-גארטען האט געהערשט א מאדנע טויבע שטילקייט.

א ציטער און א שרעק האט איהם פלוצים ארומגעכאפט, און, דאכט זיך, זיין גאנצע דרייסט־קייט האט איהם פערלאזט.

ער האט געפיהלט איצט עפיס אזא מין שרעק, ווי דאן, אין האטעל „פאריזיען", ווען ער האט אינ'ם פינסטערען צימער דערזעהן ליגען דעם טויטען קערפער פון געשאכטענעם פאליציי־אגענט, ראדזשינסקי.

וואלדעק האט אינגאנצען געציטערט.

די שווארצע צווייגען פון די נאקעטע בוי־מער האבען זיך דראהענד אויסגעשטרעקט צו איהם, ווי ביינערדיגע הענד פון סקעלעטען.

דאס שלאפענדיגע הויז האט זיך געפינסטערט מיט איהר לויערענדער שווארצער מאסע.

דאס הארץ האט זיך וואלדעק'ן צוזאמענ־געקלעמט, און זיך פאמעליך ארופגעקייקעלט אין אנ'ענדלאזען תהום.

אויפ'ן שטערן האט איהם ארויסגעשלאגען א קאלטען שוויים..

— צום טייוועל! — האט וואלדעק אויסגע־רופען - פרובענדיג אויפ'ס כח צו קומען צו זיך...

ער האט ארויפגעקלעטערט אויף א באלקאנ־דעל. דאס האט ער זעהר שנעל געמאכט.

וואלדעק האט זיך אינגאנצען בעהערשט.

די נערוועז האבען זיך איהם אנגעשטרענגט, און זיין גאנץ וועזען האט געפיהלט די התעוררות, וואס איז איהם גוט בעקאנט געווען פון די פרי־הערדיגע וועלפישע צייטען...

פון דער פריהערדיגער שוואכקייט איז קיין סימן נישט געבליבען.

מיט א טאשען-מעסערל האט ער שטיל ארונ־טערגעשניטען דעם קיט פון דעם פענסטער, ארויס־גענומען א שויב, ארייגעשטעקט אינעווייניג זיין האנד, און דאס פענסטער האט זיך ברייט פונאנ־דערגעעפענט.

אין א ווײלע ארום איז וואלדעק געשטאנען אין דער ביבליאטעק.

ער איז געגאנגען מיט דער גרעסטער פאר־זיכטיגקייט, אויף די שפיצען פינגער.

דאס ארט איז איהם גוט בעקאנט געווען, אזוי אז אין ליכט האט ער זיך נישט ספעציעל גענויטיגט.

דאס שפאנישע ווענטעל האט איהם גענוג פערשטעלט, און אזוי - ווי ער האט זיך געאיילט, האט ער זיך תיכף גענומען פאר דער זאך, כא־פענדיג א שנעלען בליק אין דעם שכנישען גאסט־צימער.

דער זייגער האט אפגעשלאגען דריי, ווען ער האט זיך ארונטערגעלאזט אויף די קניע הינטערן שפאנישען ווענטעל, און אנגענומען זיך ביי דער קליאמקע פון דער אייזערנער קאסע.

ער האט זיך אבער נישט געאיילט צו עפע־נען די קאסע.

דאס שלאגען פון זייגער האט אפגעהילכט אין דער שטילקייט, און איז אויסגעגאנגען.

עס איז אדורך עטליכע מינוט...

(פארטזעצונג קומט)

אין „ארדט"

היינט דער „מאַסקאַראַד".

אין „אררט" געהט נאָך אַלץ מיט גרויס ער-פאָלג דער פינפטער פראָגראַם פון דעם סעזאָן א.נ.: „מאַסקאַראַד", וועלכער רופט אַרויס ענטציקונג ביי די ברייטע קרייזן פריינד און אָנהענגער פון דעם טעאַטערל.

נעכטען האָבען דעם „אררט" בעזוכט די בע-קאַנטע יודישע שריפטשטעלער ז. סעגאַלאָוויטש און יוסף טונקעל, וועלכע זענען וואַרעם בעגריסט געוואָרען פון עולם.

* * *

היינט שפילט „אררט" איין מאָל, אָנהויב 9.45 אָוועגד, אין פראַכטפולען „מאַסקאַראַד"-פראָגראַם. עס נעהמט אָנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל: שיינע-מירים, מ ראָזען, ל. זילבערמאַן, מ. קערן, מ. פע-טערמאַן, זיטעלע גירל, לילי, פערי, ש. דזשיגאַן, מ. פולאַוועד, י, ריינגלאַס, מ. נעלקען, י. שומאַ-כער, ש גאָלדשטיין, מ. קאָן, י. יעראַט.

דער איצטיגער פראָגראַם – דער „מאַסקאַראַד" געהט שוין די לעצטע וואָך.

די פּראָבען פון נייעם זעקסטען פראָגראַם זענען אין פולען גאַנג.

דאָרא וויסמאַן און אַנשעל שאָר אין לאָדז.

נעכטען זענען געקומען קיין לאָדז די בע-ריהמטע אַמעריקאַנער אַרטיסטין דאָרא וויסמאַן און דער בעוואוסטער דראַמאַטורג און רעזשיסער אַנשעל שאָר.

ווי מיר דערוויסען זיך וועט דאָרא וויסמאַן אינגיכען גאַסטראָלירען אין לאָדז אין איהרע בעסטע פּיעסען.

די ידיעה וועגען די גאַסטראָלען פון דער טאַלאַנטפולער אין בעריהמטער אַרטיסטין וועט אין דער היגער טעאַטער-וועלט אַרויסרופען אַ גרויס צופרידענקייט.

דער „אזאזעל" אין לאָדז.

היינט, קומט פאָר אין זאַל פון „פילהאַרמאָ-ניע", דער ערשטער גאַסט-שפיל פון דעם ערשטען יודישען קליינקונסט-טעאַטער אין פוילען „אַ אַזעל".

ווי בעקאַנט, האָבען אין דער קורצער געשיכ-טע פון דעם דאָזיגען טעאַטער'ל געשפּילט אַ גרויסע ראָלע אונזערע לאָדזער: דער קאָמפּאָזיטאָר הענעך קאָן, משה בראָדערזאָן, י. מ. ניימאַן און מאַקי דער איצטיגער אָנפיהרער און רעזשיסאָר יוסף סטרוגאַטש, וועלכער איז אויך אַ לאָדזער.

פאַר די לעצטע פאָר יאָהר האָט „אַ אַזעל" אַדורכגעמאַכט אַ סך גלגולים, און איבערגעלעבט זעהר שווערע צייטען, נישט האָבענדיג קיין שטענדיגען זיץ-אָרט און אַרומוואָלגענדיג איבער דער פּראָווינץ.

אַ דאַנק אָבער דער ענערגיע פון ה' סטרו-גאַטש און זיין איבערגעגעבענהייט צו דעם דאָזיגען טעאַטער, עקזיסטירט נאָך דער „אַ אַזעל" עד היום, און היינט וועלען מיר איהם האָבען די געלעגענ-הייט צו זעהען אין זיין איצטיגען צוזאַמענשטעל מיט די בעליבטע אַקטיאָרען אָלאַ לילית, וולאַר. גאָריק און סטרוגאַטש בראש.

דער פּראָגראַם „הוליע קבצן", איז אַ פול-שטענדיג נייער און בעזיצט אַ רייה זעהר שעהנע נומערען.

ז. סעגאַלאָוויטש'עס א נייער ראָמאַן.

עס איז אַרויס פון דרוק אַ נייער ראָמאַן פון דעם בעקאַנטען דיכטער ז. סעגאַלאָוויטש א. נ. „די ברידער נעמזאַר".

אין דעם דאָזיגען ראָמאַן ווערט בעהאַנדעלט דאָס לעבען פון יודישע וואַלד-סוחרים.

בקרוב וועט אויך ערשיינען אַ באַנד מיניאַ-טורען פון דעם זעלבען מחבר א. נ. „קוביקעס". די דאָזיגע ביכער גיט אַרויס דער פערלאַג „בזשאָזע".

א גרויסע דאָרף-שרפה.

(ב) אין דאָרף קוויאַטקאָוו, גמינע ברודזעוו, איז צוהעכענט אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה אין דער ווירטשאַפט פון לאַנדווירט איגנאַצי פּאַ-ליפּאָווסקי. נישט קוקענדיג אויף דער ענערגישער רעטונגס-אַקציע איז די גאַנצע ווירטשאַפט פול-שטענדיג פערברענט געוואָרען. אַלע בנינים, אַלע פערד ווי אויך 6 קוה זענען פערברענט געוואָרען.

בעת דער שרפה האָט אין שטאַל געשלאָפען דער אַרבייטער וולאַדיסלאַוו דאָמזשאַל, וועלכער איז אַזוי שטאַרק אָפּגעבריהט געוואָרען, אַז ער קעמפט איצט אין שפּיטאָל מיט'ן טויט.

די פּאָליציי פיהרט איצט אַן אויספאָרשונג כדי פעסטצושטעלען די סיבה פון דער שרפה.

מעלדונג.

אַלגעמיינער פראָפ. לאַנדעס-פעראיין פון בעקליידונג-אַרב. אין פוילען, אַפּטיילונג לאָדז, לאַגעוויניצקע 4.

אַכטונג, דאַמען-מאַגאַזין אַרבייטער!

היינט, 8 אָוועגט קומט פאָר אין לאָקאַל פון פעראיין, לאַגעוויניצקע 4 א גרויסע פאַך-פערזאַמ-לונג. א. ט. א. זעהר וויכטיגע פאַך-פראַגען. אַלע דאַרפען אומבאַדינגט קומען!

4483 — די פאַך-קאָמיסיע.

מאַשינ=לעדער
ווערן אָנגענומען אויסצוציִיען ביי
ג. נאָרדמאַן צעגעלניאַנע 29

אכטונג, לאָדז און אומגעגענד!
דער גרעסטער אויסוואַהל פון יודישע ליטעראַטור בעקומט איהר נאָר אין דער בוכהאַנדלונג פון
נ. בערלינסקי
אַלט-שטאָט 12, זדינקע אָפיצינע, 2 שטאָק.
בעמערקונג: אויף לאַגער ביכער פון:
קלעצקין, „ביכער", בזשאָזע, „די וועלט", „קולטור-ליגע". גיטלין, „נייע קולטור", ווי אויך אַמעריקאַנער און בערלינער.
ספּעציעלער אויסוואַהל פון יודישע פּיעסען.
גוטע בעדינגונגען! :-:-: גוטע בעדינגונגען!

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאַנע 43, טעל. 41-32
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער שוואַכע קראַנקהייטען. הייצונג מיט קווארץ-לאַמפּ (הוילער-אויספאַל)
נעהמט אָן פון 8–10 און פון 5–8 אָוועגד.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך=דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאַנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען פּאָלאַק	1—2 7—8
ד"ר יאַסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2 און זונ.
ד"ר ראַזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	10-12, 4-5
ד"ר פּאָפּיערני פרויען און געבורט-הילף	11-1½ 5-6
ד"ר קאַנטאָר כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד"ר ווייגבערג איג. חערץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד"ר טאָפּעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענטשיק צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-באַהאַנדלונג, בעלייכטונגען, קראָנען, פּלאָמבען א.ד.ג.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאַמפּ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קאַרט פאַר שטאַמלער.
אויפנאַהמען נעגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג.
וויזיט אין דער שטאָט.
ערצט.-קאָסמעטיש. קאַבינעט
פּרל. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוועגד

LEKARZ DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08.
היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מויל-קראַנקהייטען, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַ-טאָריום פון קינסטליכע ציינער.
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנע 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און וועגע-רישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען. בעהאַנד-לונג מיט קווארץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אָוו.

Dr.
Rachela Lewi
פּאָנסקאַ 24, טעל. 42-72
צוריקגעקעהרט
אויפנאַהמס-שעה'ן פון האַלב 3 ביז 4 נאָכמיטאָג.

דער בעקאַנטער רעכטס-קענער
י. אינפעלד
וואוינט איצט אויף פּעטריקאָווער 31.
שפּרעכשטונדען טעגליך פון 5–8 אָוו.
נעמט אויך אונטער דורכצופיהרען אין בוררים-געריכטען די שווערסטע סכסוכים געוויסענהאַפט און לויט די פערפליכטענדע געזעצען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נור פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה. פון מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קווארץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוועגד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

ביז 25 זלאָטעס טעגליך
קען יעדער, אויך פרויען, פערדינען דורך לייכטע אַרבייט (אפילו ביים שרייב-טיש) אין 2–3 שעה
שרייבט זאָפאָרט צו:
Verlag „AUFBAU", Berlin N 4.

Dr. ADAM GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט- און וועגערישע קראַנקה. רענטגען און ליכטהייל אינסטיטוט נעמט אָן פון 4—7 אין אָוועגד

Dr. A. MAZUR
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז-קראַנקהייט ווי אויך שטום און שפּראַך-פעהלער
וואָסקאַדניאַ 65, טעל. 66-01
(איינגאַנג אויך דורך פּיעטריקאָווער 46).

מעבעל-וואַרען
קען מען קויפען אַמבילליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען נאָר ביי דער לאַנג-יעהריגער פירמע
ל. ב. פּעפער, וואָסקאַדניאַ 42 טעלעפאָן 04
בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און ריינליך

פּראָפעסיאָנעלער פעראיין פון האַנדעלס- און ביוראָ-אַנגעשטעלטע
אַלעע קאָשטשושקי 21.
היינט, דאָנערשטאָג, 8.30 אָוועגד קומט פאָר אין פעראיינס-לאָקאַל
די אַלגעמיינע פערזאַמלונג
פון די אַנגעשטעלטע פון דער גאַלאַנטעריע-בראַנזשע
אויפ'ן טאָג-אָרדנונג: זעהר וויכטיגע פראַגען.
די אָנוועזענהייט פון אַלע מיטגלידער איז אונבע-דינגט נויטיג. 4484 — די פערוואַלטונג.

מעכאַנ. שלאָסעריי און שווייסעריי
J. REDER
ŁÓDŹ, Konstantynowska 11
(Róg Zachodniej)
נעהם אָן אַלערלייע שלאָסעריי-אַרבייטען צו ביליגע פרייזען און פּינקטליכע אויספיהרונג.
פּריוואַט-וואוינונג: נאַדאָנסקאַ 20.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בושעווינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן קר.	3½—4½
ד"ר פערשנער קינדער-קראַנקה.	9-11 3-4½
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד"ר שטערנפעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר בערגמאַן פרויען און געבורט-הילף	3—4

מאָגען-מעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.א. ליכט-בעשטראַהלונגען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג. איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַצ. אויך פּערלאַנג וויזיטען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פּלעגמע און בלוט.
אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען=אינסטיטוט.

ד"ר לאָשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ
צאָהן-אַרצט 10—1 3—6
קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג.

שוין ערשינען!
„דאס טויטע ווייב"
פון א. אייזענשלאַס
פּרייז 25 גר.
צו בעקומען ביי אַלע צייטונגס-פערקויפער. מיט אינפאָרמאַציעס און בעשטעלונגען זיך צו ווענדען: לייה-ביבליאָטעק א. נ. פון א. אייזענשלאַס לאָדז, פּאָלודניאָווע 11 (אין הויף, לינקע אָפיצינע)

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40
נעמט אָן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אָוועגד.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

אבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. אַ חודש מיט אַפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ – 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד – 8 זל.
פּאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זונטאָג נומער
אין טעקסט—40 " " " " " 60—
פאַר אַ מיליטער-שורה: נאָכ'ן טעקסט—12 " " " " " 18—
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.